ATEITIS

1

1976

1976 SAUSIS — JANUARY Vol. LXV. No. 1

ATEITIS — Ateitininkų Federacijos leidžiamas

katalikiškos - lietuviškos orientacijos mėnesinis žurnalas

ANTAI... — K. Trimakas 1
Kūrybingas jaunuolis dviejų kultūrų sankryžoje 3
Įvadas — Lilė Gražulienė 4
Jaunuolis dailioje kūryboje — Elena Bradūnaitė 5
Jaunuolis technikinėje kūryboje — Almis Kuolas 7
Perspektyvos išauginti kūrybingą ateitininką — Kęstutis Sušinskas 9
Idealas ir tikrovė — Antanas Dambriūnas 10
Ateitininko pareiga skatinant kūrybą — Emilija Pakštaitė 12
Tautinės kultūros vertė — Linas Sidrys 13
Sovietinio lietuvio paveikslas — Vytautas Vardys 15
KNYGOS
Apie žurnalistiką ir idealus — Jūratė Jasaitytė 19
Iš ateitininko lentynos — Antanas Razma 20
Kultūra ir kartų skilimas — Jonas Kuprys 21
Poezija — Teresė Pautieniūtė 22
MAS Centro valdybos tikslai — Viktoras Nakas 24
ATŽALOS Individualumas — Nemira Balsytė, Loreta Ulbaitė 27
LAIŠKAI 28
VEIKLA. Moksleivių kursai Dainavoje (Taura Zarankaitė, SAS suvažiavimas Detroite (Aloyzas Pakalniškis), Detroito moksleiviai (Živilė Idzelytė, Kristina Veselkaitė) Kun. Lipniūno Kuopa (Rasa Narutytė, Dalia Garūnaitė, Stefa Stirbytė), Detroito studentai (Saulius Jankauskas), Hamiltono moksleivių valdyba, Toronto moksleiviai (Kristina Norkutė), Clevelando studentai (Elenutė Razgaitytė), ASS Centro Valdybos rinkimai 29

Šį numer, redagavo Aldona Zailskaitė. Išdėstymas — Dainos Kojelytės. Nuotraukos — Alg. Grigaičio (viršelis, 1, 3, 6, 15, 17, viršutinė 26), Jono Kuprio (1, 5, 7, 9, 10, 12). Alberto Sušinsko (29, 30, 31) ir Jono Dunčios (32, 33).

Vyriausias redaktorius: Kun. dr. Kęstutis Trimakas, 850 DesPlaines Ave., Apt. 409, Forest Park, IL. 60130 USA. Telef.: (312) 366-2446. Redaktoriai: Dr. Algis Norvilas, 4036 W. 91st Place, Oak Lawn, IL. 60453, USA. Telef. (312) 636-2595; ir Aldona Zailskaitė, 1836 Court, Cicero, IL. 60650, USA. Telef.: (312) 863-6400. Redakcijos nariai: Dalia Bilaišytė, Jurgis Bradūnas, Marija Eivaitė, Jūratė Jasaitytė, Petras V. Kisielius, Daina Kojelytė, Jonas Kuprys (fotografija), Roma Olšauskaitė, Antanas Razma, Linas Sidrys, Danguolė Stončiūtė (išdėstymas), Tomas Palubinskas, Raimundas Šilkaitis (fotografija) ir Rimvydas Zailskas (išdėstymas). Kalbą taiso: Danutė Augienė, Kazė Bradūnienė ir Pranas Razminas. Administratorius: Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL. 60629, USA. Telef.: (312) 434-2243. Spaudos darbus atlieka Draugo spaustuvė Chicagoje. Leidžia Ateitininkų Federacija. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje — 7 dol., garbės prenumerata — 15 dol., susipažinimui — 5 dol.; visur kitur — 5 dol.

ATEITIS — a magazine published monthly, except July and August, by the Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis, Inc. Business address: 7235 South Sacramento Ave., Chicago, IL. 60629. Yearly subscription in the US and Canada $7. Single copy $1.00 Second class postage paid at Chicago, Illinois.

antai...

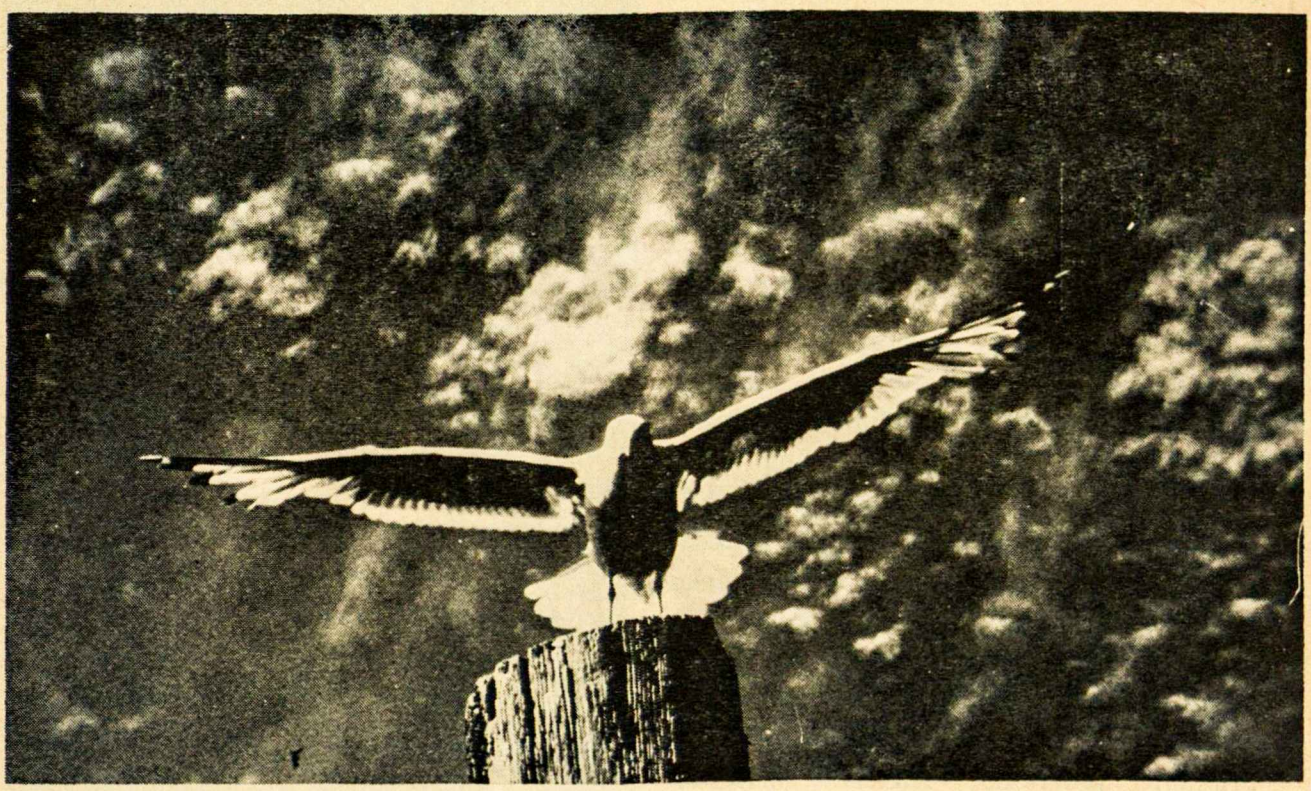

ATEITIS MŪSŲ RANKOSE

Turėti savo rankose — tai turėti galią virš to, ką turi. Ateitį turėti savo rankose reiškia galėti įgyvendinti savo siekimus.

Nesame profesionalai optimistai, laukią su atvirom burnom atskrendančių iškeptų karvelių. Kas bus, didele dalimi priklausys nuo mūsų, ką nuveiksime savo prakaitu. Ateitis yra beribė uola, slepianti bilijonus galimų skulptūrų. Ar bent viena jų žavės akis, priklausys nuo to, ar kas nors plaktuku ir savo prakaitu iškals jos formą.

Prieš 65 metus buvo pradėta leisti "Ateitis". Savo puslapiuose ji atspindėjo galimybes ir įgyvendintus sapnus —trys pamatiniai klausimai, ateitininkų sąjūdis, atgimstanti Lietuva, jos nepriklausomybė, už kurią pralieta tiek kraujo ir paguldyta tiek gyvybių, po visus Lietuvos kampus išplitusi ateitininkų organizacija...

Ir šiandien toli nuo tėvynės ateitis tebėra uola, slepianti bilijonus galimų skulptūrų. "Ateityje" ir šiandien galime atspindėti galimybes ir įgyvendinamus mūsų sapnus — tuos, kuriuos beribėj uoloj kalame ar kalsime savo prakaitu ir veikla.

LIETUVOS
NACIONALINĖ
M. MAŽVYDO
BIBLIOTEKA

DRĄSA KURTI

Žinomas psichologas Rolo May savo naujoj knygoj "Courage to create" iškelia drąsos reikšmę tuose, kurie kuria.

Drąsa kurti —tai ne beprotiška ar akiplėšiška narsa bet ką driptelėti, bet drąsa intymiai su pasauliu ar jo dalele susidurti, jį savimi ir savyje pilnai pergyventi ir, pergalėjus ne tik nepasisekimo baimę, bet ir dėl savo ir pasirinktos medžiagos ribotumo iškilusius nepasisekimus, išreikšti — savaip pavaizduoti išjaustą, išmąstytą ir išgyventą pasaulį ar jo dalį.

Apie kūrybą, kaip žmogiškos drąsos darbo rezultatą kalba ir šiame "Ateities" numeryje simpoziumo dalyviai, spręsdami kūrybingumo problemas.

ĮSIJUNKIME

Moksleivių Ateitininkų Sąjungos centro valdyba mimiografavimo būdu išleido L. Gražulienės ir dr. K. Keblio paruoštą 1975-1976 m. veiklos planą "Įsijunkime" su apsvarstymais ir praktiškais pasiūlymais: 1. viens kito pažinimas per atvirumą ir draugiškumą; 2. įsijungimas — užsiangažavimas įdomautis; 3. Lietu-

va iš tolo; 4. ateitininkai: masės ar elito organizacija; 5. Čiurlionis; 6. naujosios Sekminės: susipažinimas su charizmatiniu sąjūdžiu, ir 7. susipažinimas su lietuviais rašytojais: A. Landsbergis.

Štai keletas ištraukų. Apie veiklą: "Ar iš kuopos veiklos ir aplamai viso gyvenimo lauki 'spektaklio'?... Bandykime suorganizuoti susirinkimą ar išvyką taip, kad kiekvienas kuopos narys būtų kuo nors įtrauktas, už ką nors konkrečiai atsakingas". Apie Lietuvą iš tolo: "Paimkite Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką, ... ištraukas visiems paskaitykite... yra kurios liečia jūsų amžiaus jaunuolius. Stebėkit jų drąsą ir suaugimą persekiojimo akivaizdoj. Ką visa tai mums sako apie gyvenimo sąlygas Lietuvoje? Ar tai mus kuo įpareigoja?" Apie kūrybos ištraukų paskaitymą - suvaidinimą: "Išradingumui nėra ribų! Galima arba paprastai tuos dialogus paskaityti, arba mėginti ir truputį 'pavaidinti'. Svarbu, kad ir 'aktoriams' ir publikai visa tai būtų smagi valanda. (Per džiaugsmą į meilę literatūrai!")

Pridėtinėj programoj "Ateičiai" pašvęstos keturios eilutės: "Išėjus naujam "Ateities" numeriui, kuopos susirinkime turėtų būti padiskutuota, kas tame numeryje labiausiai kuopai patinka, ką verta atidžiau paskaityti, ką padiskutuoti sekančiam susirinkime. Visi kuopos nariai premijuoja 'Ateitį'!!!" Trys šauktukai (vieninteliai trys visame leidiny) rodo, kad šiems žodžiams teikiama išskirtinė svarba. Su tuo reikia sutikti. Vis dėlto šiems metams esant "Ateities" 65 m. jubiliejaus metais, moksleivių ateitininkų metinėj programoj būtų galima su pagrindu šiam žurnalui skirti vietos ne pridėtinėj, bet pagrindinėj programos daly. Šiaip visa, kas "Įsijunkime" leidiny siūloma veiklai, yra verta visų moksleivių kuopų dėmesio.

LAISVĖN

Mes turime stebėti laisvės idėjos bangų viršūnes ir iš jų semtis įkvėpimo kovai už mūsų tautos nepriklausomybę ir už žmogaus laisvę aplamai. Tokios bangų viršūnės — Solženicinas iš anksčiau, o dabar Nobelio taikos premijos laureatas Sacharovas.

Vienas ištremtas už tiesų žodį, kitas likęs rakštimi sovietijoj (kaip ilgai?). Abu rusų tautos sąžinės balsai, jautriai reaguoją ir į mūsų pavergtos tautos vargus.

Pagal 1975 m. "Ateities" anketos davinius, tiek studentai, tiek studentės "Ateities" žurnale labiausiai mėgsta skaityti "Veiklos" skyrių. Kita jų skaityba populiarumo eile: straipsniai, "Laiškai" ir "Antai..." skyriai. "Antai..." skyriumi daugiau domisi studentai (antroj vietoj, kartu su straipsniais), negu studentės (ketvirtoj vietoj), kurios "Laiškus" skaito mieliau (trečioj vietoj), nei studentai (ketvirtoj).

JAUNYSTĖ

Šiais laikais rimčiau galvojantieji nebesitenkina jaunystę apibūdinti kaip pereinamuoju laikotarpiu iš vaikystės į suaugystę, o jaunuolio uždavinį nebelaiko vien pritapti prie aplinkos kultūros. Šiame greit besikeičiančiame pasaulyje jaunuolis susiduria su banguojančia ir staigmenas atnešančia kultūrine tėkme, o toj kaitoj jam tenka dėl daug ko apsispręsti.

Pagal dr. A. Moriarty ir dr. P. W. Toussieng ("Adolescence in a time of transition", Bulletin of the Menninger Clinic, 1975 m. rugsėjo nr.), šiandien jaunuoliai pagrindinai skirstomi į dvi grupes: 1. tuos, kurie griebiasi už pastovių tradicinių vertybių, pagal kurias apsprendžia visa, ir 2. tuos, kurie, paveikti kaitos, stengiasi pajusti esamą situaciją ir pagal tai apsisprendžia. Pirmieji pateikia ne tik tąsa su buvusiu pasauliu, bet ir moralinį apsisprendimų komentarą, kai tuo tarpu pastarieji savo nuovoka parūpina tikslesnį dabarties vaizdą.

Sutinkame su anos studijos autoriais, kad abi grpės atlieka reikšmingą darbą: vieni palaiko ryšį su mus veikiančia praeitimi, kiti suvokia dabarties problemas ir keitimu ruošia ateitį. Tik tiksliau gal yra, kad šios grupės reprezentuoja du kraštutinius polinkius, kurie abu daugelyje pasireiškia įvairiopame laipsnyje. Palaimos sau ir visuomenei atneša tas, kuris sugeba juos savyje suderinti.

Tokios mintys kyla dabar, kai mūsų jaunimo atstovai po pasaulinio lietuvių jaunimo kongreso grįžta atgal į savo gyvenamuosius kraštus naujų laikų balsą atpažinti ir tuo pačiu tautinę ištikimybę įrodyti.

Kęstutis Trimakas

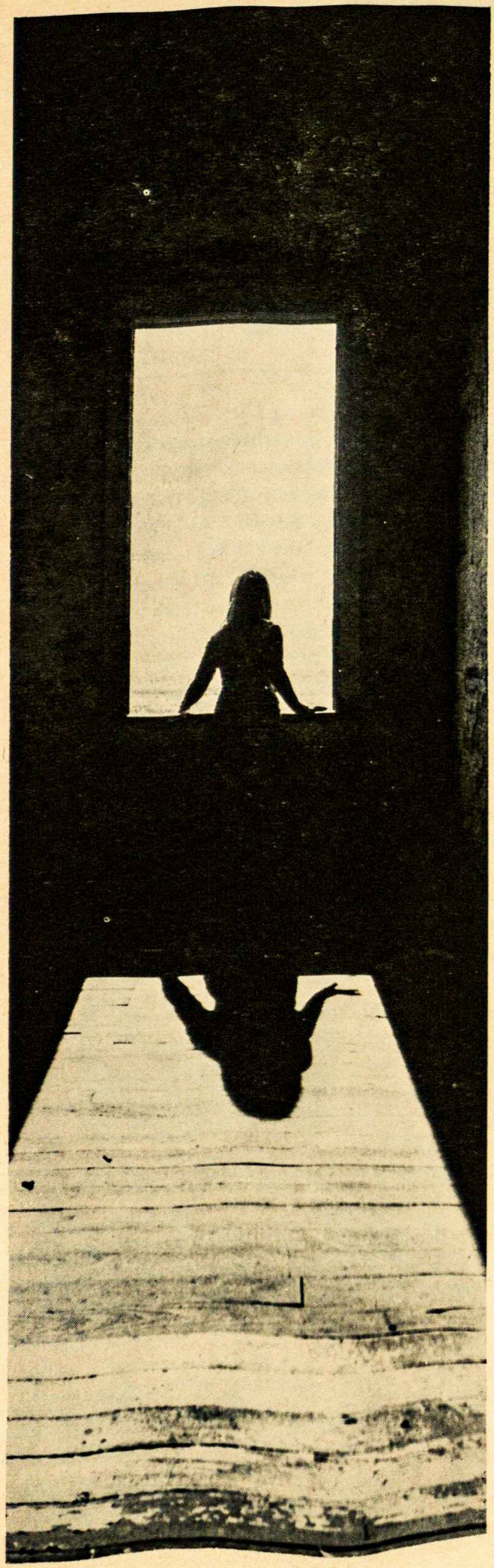

KŪRYBINGAS JAUNUOLIS DVIEJŲ KULTŪRŲ SANKRYŽOJE

Pateikiame jaunų žmonių simpoziumą, vykusį pereitą vasarą Ateitininkų jubiliejinėje stovykloje Dainavoje, rugpiūčio 29 dieną po pietų. Simpoziumą moderavo Lilė Gražulienė. Ne vienas simpoziumo dalyvis mini dr. Kęstučio Keblio rytinę paskaitą: "Kultūriniai mūsų uždaviniai, atsižvelgiant į okupuotos Lietuvos ir išeivijos padėtį". Ji taip pat pasirodys Ateities puslapiuose šiais metais. Šis simpoziumas stovykloje sukėlė nemažas diskusijas. Lauksime skaitytojų reakcijų į prelegentų mintis laiškuose Ateičiai.

ĮVADAS

LILĖ GRAŽULIENĖ

Pradedant svarstyti šią temą, kūrybingumo ugdymo problema gyvenant dviejų kultūrų sankryžoj, pirma reikia aptarti, kas yra kūryba; antra, pažiūrėti, koks gi yra kūrybingas žmogus, kokia yra kūrybinga asmenybė.

Kas yra kūrybingumas?

Mūsų lietuvių išeivių bendruomenėje pats žodis **kūrybingumas** turi tam tikrą aureolę. Per paskutinį dešimtmetį amerikiečių literatūroj ypač daug pastangų sukoncentruota į kūrybingumo aptarimą. Kūrybingumą studijuoja psichologai, sociologai, antropologai, filosofai ir pedagogai, norėdami atsakyti į klausimą, kaip kūrybingumą ugdyti vaikuose, jaunime ir suaugusiame žmoguje.

Plačiausia prasme kūrybingumą aptarė, tur būt, Arthur Koestler. Jis sako, kad kūrybingumas yra dviejų skirtingų plotmių sugretinimas, arba, jo nukaltu terminu sakant, "bisociation". Tam pavyzdžiu jis ima iš humoro, kur dviejų plotmių sugretinimas sukelia juoką, pvz., Lino Kojelio kūrinys "super-partizano", kuris ne vieną prajuokino: Iš vienos plotmės turim 'superman" idėją, o iš kitos plotmės partizano — dvi svetimos idėjos staiga sugretinamos.

Melville kūrybingumo aptarimas — "the shock of recognition" — tai tas momentas, kada po ilgo žiūrėjimo į gerai pažįstamą daiktą, staiga tas daiktas atrodo nepažįstamas, visiškai naujas ir savotiško grožio kupinas.

Tos definicijos yra labai plačios; jos apima visą gyvenimą — mokslą, meną, literatūrą, mūsų politinį gyvenimą, net mūsų paprastą eilinę kasdienybę. Visa į tą kelių plotmių sugretinimą telpa.

Lilė Gražulienė turi bakalauro laipsnį iš anglų kalbos ir magistro laipsnį iš bibliotekininkystės. Dvejus metus ji dėstė lietuvių kalbą University of Michigan ir taip pat buvo Detroito lituanistinės mokyklos mokytoja. Ji įeina į MAS centro valdybą.

Mums gi rūpi, kas tą kūrybingumą ugdo? Tuo rūpinasi sociologai ir antropologai. Kas jį motyvuoja? Kur yra kūrybingumo šaknys? Tuo rūpinasi psichologai. Jie teigia, kad mes visi esame daugiau ar mažiau potencialiai kūrybingi. Kai kurie iš jų net sako, kad duokit man bet kokį vaiką-naujagimį, aš jums išugdysiu kūrybingiausią žmogų. Yra klausimų, ar tai yra įmanoma, bet iki tam tikro laipsnio, gal būt.

Kokios yra kūrybingo asmens savybės?

Visi mes esam potencialiai kūrybingi, bet vieni kūryboj atranda tą didžios vertės perlą, dėl kurio verta atsisakyti viso —finansinio pasisekimo, įvairių patogumų ir dažnai bendruomenės pripažinimo; tuo tarpu kiti per amžius prasikalsta visiems redaktoriams neišpildę savo pasižadėjimų. Kokios yra būtinos sąlygos kūrybos veiklai? Kiek ateitininkiškoji aplinka mums tai duoda, kiek skatina tas sąlygas sudaryti?

Pirmiausia, kūrybingam žmogui reikalinga tam tikras atitrūkimas nuo esamų tradicijų — nuo priimtų formų. Kūrėjas nebūtinai turi būti revoliucijų kėlėju, nors labai dažnai juo būna, bet jam yra būtinos sąlygos, kuriose jis gali, atitrūkęs nuo savo aplinkos, į ją pažvelgti. Iš kitos pusės, jis turi būti nedvejojančiai užsiangažavęs tam kūrybiniam procesui, kuris jame vyksta. Jis turi būti laisvas klausti ir būti pakankamai drąsus sekti iki atsakymo, kurį jam duos pats kūrybinis procesas. Jis negali pirma pasirinkti atsakymo, o tada ieškoti proceso, kuris prie to atsakymo prives, nes čia gimtų kūrybos vietoj pigi propaganda.

Laisvė statyti klausimus suponuoja milžinišką kultūrinį bagažą ir tradicijas, kuriomis kūrėjas yra persiėmęs iš savo mokslo, iš patirties, iš bendro plataus išsilavinimo. Iš čia jis savinasi tas plotmes, kurios pereina per jo proto, vaizduotės ir sielos filtrą ir naujoj tvarkoj rikiuojasi jo kūrybiniame darbe.

Kūrybos momente išgyvenamas jaudinimasis ir paslaptis nežinoma, kur yra vedama, ir rašytojai, pasakodami apie savo kūrybinį procesą, aiškina, kad jie dar nežino rašomo romano galo, tarsi tas romanas yra gyvas be rašytojo valios, tarsi veikėjai veikia, jam nežinant kaip.

Kūrėjas turi pasitikėti savo nuojauta, jis turi būti atviras ir neužsisklęsti savo proto ar vaizduotės prieš nepažįstamų konfliktų momentus. Jis turi nuolat visa matyti šviežiomis, šviesiomis akimis. Jis turi sau neleisti iš anksto apspręsti, kas priimtina, kas ne. Jis turi atsisakyti instinktyvių reakcijų, kurios užkerta kelią naujam žvilgsniui į pasaulį. Jam būtina išsivaduoti iš sustingusių galvojimo formų.

Visų svarbiausia, kūrybingas žmogus turi būti intelektualiai savarankiškas. Negana būti atgarsio lenta, kuri pakartoja klavišo išmuštą toną. Jis turi būti savim pasitikįs ir beveik akiplėšiškai drąsus savo užsimojime. Dažnai buvo manoma, kad kūrybai būtinas didelis intelektualus pajėgumas. Įvairios psichologų studijos parodė, kad tai iš tikrųjų yra netiesa. Virš tam tikro gal truputį aukštesnio negu vidutiniško intelektualaus pajėgumo kūrybai didelis AŠ skirtumo nesudaraąs.

Čia norėčiau išvardinti tam tikras savybes, kurias rado viena Berkeley universiteto studija ir kurios yra laikomos būtiniausios kūrybingam asmeniui. Ir jie sako, kad kūrybingi asmenys yra aukšto intelektualinio pajėgumo, bet nebūtinai aukšto žodinio intelektualinio pajėgumo. Jie yra originalūs, bet tai tik dalis jų tikro kūrybingumo. Jie yra savarankūs mintyje ir darbe. Pvz., pagrindinė kūrybingų žmonių charakteristika yra visa nugalinti motivacija ką nors atsiekti, ką nors įvykdyti tose situacijose, kuriose reikalaujama savarankaus, nepriklausomo galvojimo. Jie yra daug mažiau suinteresuoti ir mažiau turi motivacijos situacijose, kuriose reikalaujama prisitaikymo arba tam tikro konformizmo. Kūrybingieji yra jautrūs savo vidaus būsenai ir aplinkos pasauliui. Jie yra atviri patirčiai ir nori žinoti kiek galima daugiau apie gyvenimą. Jie yra intuityvios asmenybės. Jie pajėgia matyti virš juslių patiekiamų duomenų ir yra dėmesingi didesnei ir gilesnei prasmei ir galimybėms, negu matytų remdamiesi tiktai juslių pasauliu. Kūrybingieji stipriai interesuojasi teorija ir estetika.

Jie jaučia ir išgyvena savo paskirties supratimą, kad jie gyvenime turi kurti, kas iš dalies gal paaiškina jų užsispyrimą kurti, nepaisant nepalankių sąlygų.

Kiek gyvenimas dviejose kultūrose mumyse puoselėja šiuos kūrybingus palinkimus, tiek jis mums padeda, kiek jis šiuos palinkimus stelbia, tiek jis mus žlugdo.

JAUNUOLIS DAILIOJE KŪRYBOJE

ELENA BRADŪNAITĖ

Didesne ar mažesne dalimi šie kūrybingumo bruožai randami kiekviename mąstančiame, jaučiančiame žmoguje. Tereikia tiktai paįvairinti savo kasdieniškos rutinos pilkumą — ir žmogus jau kūrybingas. Tokiu būdu kūrybingumas gali pasireikšti ir pašnekesy su draugais ar su darbo kolegomis, ramiame pasivaikščiojime po gamtą, mintyse įvairiai sudėliojant prisiminimus, arba pasirinkimu dainos ir jos uždainavimu, beplaunant lėkštes ar grindis.

Čia šį kūrybingumo sąvokos paaiškinimą norėčiau susiaurinti. Nesupraskit klaidingai — aš nenoriu paneigti visaplotmiško kūrybingumo supratimo. Man rodos, ši sąvoka yra labai svarbi, kaip branduolinė sąvoka, kuria vadovaujantis reiktų vertinti kasdieninius užsiėmimus, mokslo šakų pasirinkimą ir net viso gyvenimo gairių nustatymus.

Tačiau, kaip dr. Keblys yra pasakęs, mes dažnai kultūrą ir kūrybingumą tampriai gretinam ir net sutapatinam su labai konkrečiom meniškom apraiškom, būtent, su literatūra, muzika ir daile — amerikietiškai išsireiškus, su "fine arts", arba lietuviškai sakant, su dailiąja kūryba. Taigi, taip susiaurinus fokusą, galima detaliau pažvelgti į "kultūros" ir "kūrybos" sąvokas.

"Kažin kiek iš mūsų jaunuolių išdrįstų ar net sugebėtų parašyti knygos recenziją... ar meno parodos apžvalgą — ir dar lietuviškai?"

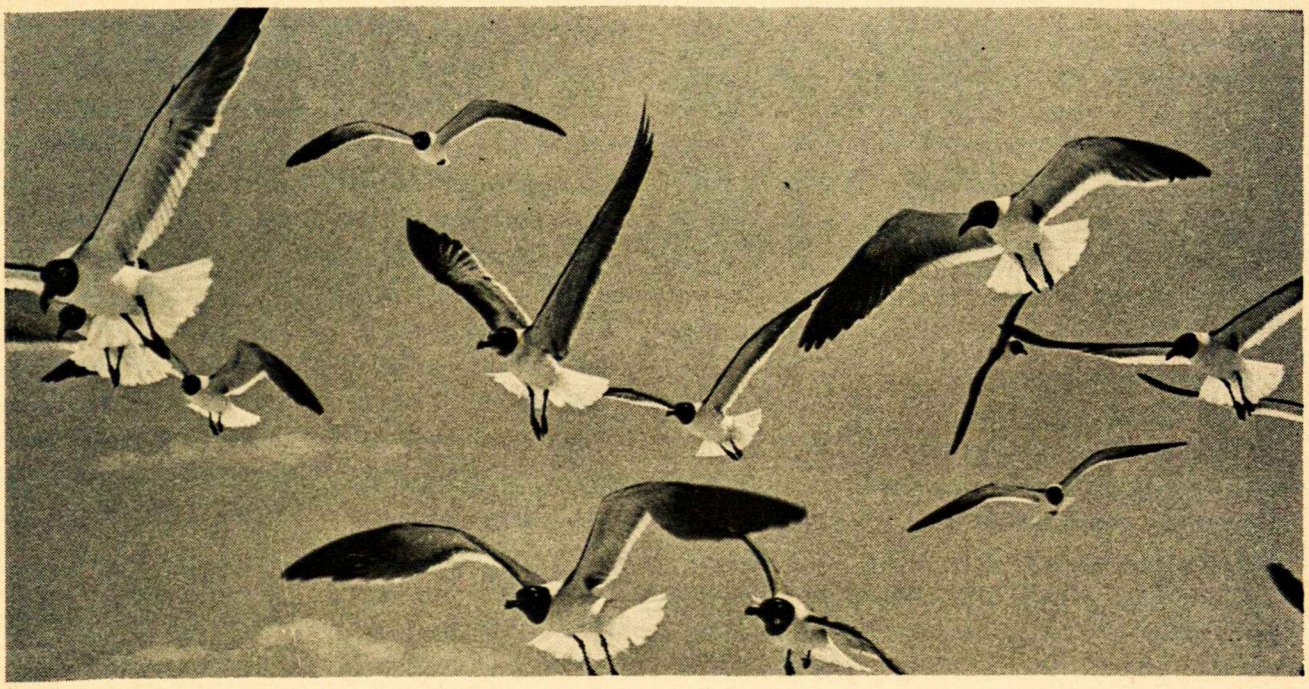

Tai padarius, savaime išryškėja labai svarbus šio specifinio kūrybiškumo pagrindas, kuris kaip tik jungia meno, muzikos, literatūros kūrinius ir skiria juos nuo paprasto žmogaus kūrybiško įprasminimo savo paties asmeniškų kasdienybės veiksmų. Tas suliedinimo pamatas yra **estetika**, arba grožio supratimas, pažinimas ir įvertinimas. Dažnai, kai kalbame apie "dailiąją kūrybą", mes tai savaime suprantame, nors ir ne visuomet aiškiai pasakome.

Pavyzdžiui, klausimus: Kas yra Menas? Kuo skiriasi teplionė nuo tikro paveikslo? šlamštas nuo geros literatūros? kaip tik kelia estetikos supratimas. Tą estetiką sinkroniškai suformuluoja kolektyvi visuomenė, kurioje mes gyvename; o diachroniškoj perspektyvoje, galime sakyti, tą kolektyvi žmonių kritika kūrinius atrenka ir uždedą beveik visos žmonijos arba bent vakariečių ar rytiečių civilizacijų pripažinimo antspaudą. Todėl ir turime klasikinius šedevrus, kurie niekuomet nepasensta. Jie užgauna žmogaus universalias estetikos nuojautas. Bet reikia neužmiršti pripažint, kad ir (tokiais atvejais) reikia turėti tam tikros paruošos tos estetikos išugdymui. Tas ugdymas kaip tik ir yra įvairių kultūrų integrali dalis.

Vakariečiams savitas tam tikros architektūros, meno, muzikos, literatūros grožis; kiniečiams jau kitoks, o afrikiečiams dar kitoks. Suskaldžius tas didžiąsias kultūras į smulkesnes, sakykim, tautas, galima prieiti išvados, jog kiekviena tauta (su savo istorija, kalba, tradicijom) irgi turi savitą estetikos supratimą, kuris skiriasi nuo kitų. Tos tautos menininkų kūryba pirmiausia bus įvertinta savo natūralioj aplinkoj. Kai kurie kūriniai tik toje aplinkoj turi kolektyvinę prasmę jie gali būti tik tos bendruomenės suprasti. Čia ateina mintin mūsų liaudies kūryba ir iš jos išsivysčiusi simbolika, kuri, jeigu panaudota eilėraštyje, vertime jau reikalauja kertinio paaiškinimo. Geras toks pavyzdys poezijos srityje atsirado, uždavus šeštadieninės mokyklos vaikams išversti Baranausko "Anykščių Šilelį" į anglų kalbą. Po gerų pastangų, bet ir tikrai nusivylę, jie pagaliau pripažino, kad tai neįmanoma, ir dabar jau iš visai kitos perspektyvos galėjo pasidžiaugti lietuviškos onomotopėjos grožiu.

Priėmus prielaidą, kad įvairios kultūros pagrindžia savo kūrybišką meną savita estetika, galim pažvelgti į tas dvi kultūras kuriose gyvename. Jeigu sakome, jog jos kryžiuojasi, taigi kryžiuojasi ir jųjų estetikos suvokimas. Vyresniesiems tai, tur būt, labai aišku. Bet kažin ar jaunimas tai supranta? Man rodos, kad aplamai mūsų išeivijos jaunimas jau labai automatiškai nujaučia, ką ir kaip amerikiečiai vertina įvairiuose estetikos kloduose. (Sakau įvairiuose, nes vis dėlto yra tam tikri estetikos sluoksniai arba laipsniai).

Amerikos visuomenėje lietuvių jaunimas diena iš dienos susiduria ir su šlamštu, ir su vidurkiais, ir su jau inteligentiško elito pripažintais

Elena Bradūnaitė turi bakalaurą iš kultūrinės antropologijos srities ir magistro laipsnį iš tautosakos ir mitologijos. Šiuo metu ruošia daktaratą iš tautosakos, labiausiai koncentruodamasi į lietuvių tautosaką.

"gerais" kūriniais. Mokyklose jų pačių kūrybiniai bandymai įvertinti ir dažnai objektyviai pakritikuojami.

Tarpusavyje jie lengvai patys gali diskutuoti ar filmos, ar knygos, ar dainos grožio ir kūrybiškumo lygį. Bet visa tai jie daro anglų kalba, dažniausiai pasiremdami savo bendraamžių amerikiečių estetikos įvertinimais arba mokyklose perduotomis vertybėmis.

Jeigu jie kada ir pažvelgia į lietuvių sukurtą meną, jie jį jau vertina pro amerikietiškus arba, gal galima sakyti, "kosmopolitinius" akinius. Iš dalies tai pagirtina, nes toks mūsų lietuvių kūrybos įvertinimas mums tik į naudą — padeda apsisaugoti nuo provinciališkumo ir uždarumo. Tačiau kažin kiek iš mūsų jaunuolių išdrįstų ar net sugebėtų parašyti knygos recenziją ar meno parodos apžvalgą ir dar lietuviškai? Man rodos — nedaugel. Galime optimistiškai tikėtis, kad ateityje atsiras — "palaukim, užaugs, subręs ir t. t.". Bet realistiškiau pažvelgus į dabartinę padėtį, kyla didelė abejonė. Jeigu jaunimui svetimas estetikos gvildenimo žodynas lietuvių kalboje, tai kaipgi jis gali tą kūrybą įvertinti, ją aptarti ir net, apie ją kalbant, ginčytis?

Todėl norėčiau duoti kelis konkrečius pasiūlymus, kaip ateitininkų organizacija galėtų prisidėti prie kūrybingo jaunimo ugdymo. Man atrodo, kad pirmiausia reikėtų kur kas daugiau dėmesio skirti estetikos sąvokos supratimui ir ypač pajautrinti jaunimo pajutimą, kaip ir kuo lietuviškoj kultūroj ugdytas estetikos skonis gali praturtinti. Jaunimas galėtų tokius klausimus panagrinėti ir gvildenti savo kuopų ir draugovių susirinkimuose. Turėtų bendrai pasirinkti ir perskaityti lietuviškas knygas, palyginti jas su panašiomis, parašytomis angliškai, vis bandant paryškinti lietuvių literatūros savitus bruožus. Grupėmis galėtų aplankyti meno parodas ir įvairius parengimus, o po to kartu pasidalinti įspūdžiais ir įvertinimais. Ypač stovyklose turėtų būti pasinaudota proga lavinti kūrybingumą. Stovyklų vakarinės programos dažnai būna talentų vakarai, laužai, savos kūrybos pasirodymai ir t. t. Tačiau vakaras praeina, ir labai retai bandoma šiek tiek kritiškiau įvertinti jaunuolių pastangas. O kodėl sekantį rytą negalėtų būti būrelių diskusijos apie pereito vakaro programą? Kas buvo tikrai pagirtina, kas nei šis nei tas, o kas visai be sėkmės? Tokiu būdu tie jaunuoliai, kurie sugeba tikrai kūrybiškai pasireikšti, tuoj pat nuo draugų susilauktų reikalingo paskatinimo, o kiti bent gerų pasiūlymų kaip pasigerinti.

Mes neturėtumėm pasitenkinti vien tik paplojimu, o turim reikalauti konstruktyvios kritikos. Reikia išmokti ją pateikt ir priimt. Tiktai per tokios kritikos puoselėjimą mes galim tobulint kūrinius ir žiūrovų įvertinimą tų kūrinių. Tokiu būdu tikiuosi, kad galėsim padėti išugdyti ir kūrybingus menininkus, ir kūrybiškumui jautrią publiką, ir tuos reikalingus tarpininkus — gerai lietuviškai išsireiškiančius kritikus.

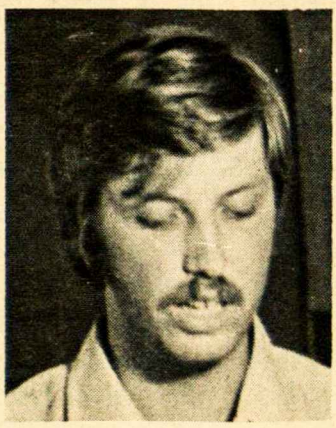

JAUNUOLIS TECHNIKINĖJE KŪRYBOJE

ALMIS KUOLAS

Tiek, kiek minimalia mase yra reikalinga skatinti kūrybą, tiek kūryba yra reikalinga išlaikyti tą minimalią masę. Paėmęs kūrybą ta plačiąja prasme, kurią minėjo Lilė Gražulienė ir Elena Bradūnaitė, norėčiau pažvelgti į kūrybingąjį technikos pasaulį ir iš to padaryti porą praktiškų pasiūlymų.

Jeigu, pagal Kęstutį Keblį, kūryba tarnauja pragmatizmo reikalavimams, tai aš norėčiau teigti, kad technika, kuri neabejotinai tarnauja tiems patiems reikalavimams, yra lygiai tiek pat verta kūrybos statuso, kaip ir literatūra, menas ir muzika. Nepriimdami technikos kaip kūrybos, mes skaldome savo pačių jėgas ir trukdome pilnesniam bei įvairesniam kultūros išsivystymui.

Kaip tik čia lietuviškoji visuomenė susiduria su laiko tekmėje įsigalėjusiu tradiciniu kūrybos supratimu, kuris yra žalingas mūsų ateičiai, nes jis arba atstumia technikus iš lietuviško kūrybingo gyvenimo, arba ugdo schizofreniką mūsų

kūrėjų tarpe. Pirmuoju atveju inžinieriai, medikai, chemikai, fizikai ir kiti griežtųjų mokslų mėgėjai, neradę vietos lietuvių visuomenėje, savo kūrybai išreikšti, dingsta iš mūsų tarpo, užsidarydami savo angliškame technikos pasaulyje. Antruoju atveju tie patys asmenys, jausdami reikalą puoselėti lietuviškąją mintį, tampa kūrybos schizofrenikais: Nuo aštuonių ryto iki penkių vakaro jie kuria naują technikos pasaulį, o pavalgę vakarienę tampa lietuvių literatūros kritikais, romanų bei simfonijų kūrėjais, grafikos menininkais.

nikos pasaulį bet ir meno pasaulį, tuo pačiu ji skaldo individo jėgas taip, kad kartais jis nebeturi jėgų nei geru techniku tapti, nei geru lietuviu kūrėju, siaurąja kūrimo prasme.

Tik retas talentas gali dvejose srityse išsivystyti net apygeriai. Tuo pačiu tas kelia tame asmenyje tam tikrą neaiškumą, nes, būdamas susiinteresavęs branduoline fizika, jis jaučia pareigą rašyti recenziją Aiduose apie Gustaičio "Anapus Teisybės".

Nors dviejų polių sankryžoje ir išauga nauji

"Ne mes vieni gyvename dviejų kultūrų sankryžoje... Lietuvoje kūryba pergyvena kai kuriais atžvilgiais labai panašų momentą."

Šitas faktas savyje turi svarbių pasėkmių. Pirmiausia, dėl to yra nukentėjęs mūsų lietuvių kalbos augimas tiek, kad techniškais klausimais Lietuvoje nė vienas iš mūsų čia negalėtų susikalbėti. Man lankantis Vilniaus universitete praėjusią vasarą, studentai nusivedė mane į fizikos laboratoriją. Ten man aprodė tyrinėjimo įrankius ir bandė išaiškinti kai kurių tuo metu vykstančių eksperimentų eigą. Turiu prisipažinti, kad mažai supratau tik dėl lietuviškų žodžių stokos. Tą, ką supratau, tai tik todėl, kad žodžiai buvo kai kuriais atvejais paimti iš anglų kalbos, naudojami po visą pasaulį. (Tuo pačiu reikėtų pastebėti, kad ir jie dažnai naudojo ne lietuviškus žodžius, bet rusiškus.)

Tai parodo, kad ne mes vieni gyvename dviejų kultūrų sankryžoje, bet kad Lietuvoje kūryba pergyvena kai kuriais atžvilgiais labai panašų momentą.

kūriniai, bet atsitinka tik tuomet, kai tie poliai yra vienaip ar kitaip suderinami. Kur nėra derinio, tie poliai vienas kitam prieštarauja, kūryba ne tik neauga, bet ji net atrofuojasi — bent viename polyje.

Šeštadieniais išeinąs Draugo kultūrinis priedas yra pavadintas "Mokslas - Menas - Literatūra", tačiau mokslo procentas — ypač griežtųjų mokslų — yra nepaprastai mažas, palyginus su dailės parodų aprašymais bei literatūrinių veikalų kritikomis (nors ir šių permažai, ypač kas liečia jaunuosius literatus ir menininkus).

Iš tikrųjų, mes lietuviai esame tapę tokiais schizofrenikais todėl, kad esame užsidarę savo saugioje, nerizikingoje galvosenoje, dar Lietuvoje įgautoje, ir ją esame pajėgę perduoti net savo vaikams. Nespėdami eiti kartu su technikos tempu, ją esame palikę už durų savo lietuviškame gyvenime.

"Nespėdami eiti kartu su technikos tempu, ją (kūrybą) esame palikę už durų savo lietuviškame gyvenime."

Kaip ten bebūtų, atrodo, kad mes išeivijoje esame pasidarę tokie relatyvistai, kad viskas, kas nėra absoliučiai bloga, atrodo gera. Ne tik nebesisielojame, kad lietuvių kalba stiprėtų ar leksikonas augtų, bet pasitenkiname tuo, kad čia dar iš viso tebėra lietuviškai kalbančio jaunimo, apatiškai verkšlendami, kad jau didelė dalis jaunimo nebekalba lietuviškai.

Lietuviškoji schizofrenija turi ir kitų pasėkmių. Nors iš vienos pusės ji praplatina individo akiratį, duodama žmogui progą patirti ne tik tech-

Tokių, kurie yra bandę pasireikšti technikinėje kūryboje, lietuviškame pasaulyje yra maža, ir be išimties jie yra susilaukę apatijos vietoj paskatinimo toliau tęsti savo darbą. Mes esame dar tiek atsilikę, kad, kai amerikiečių mokyklose jau plačiai naudojamos video juostelių priemonės, lietuviškose mokyklose dar tik kur-ne-kur panaudojame skaidres.

Nors premijos ir konkursai yra skelbiami rašytojams ir dailininkams, daug rečiau yra skatinama susukti įdomią filmą iš lietuviško gyvenimo ir nekad nėra rimtai peršama mintis išmėginti video juostų galimybes mūsų kultūroje.

Aš siūliau ateitininkams ir visiems lietuviams pergalvoti kūrybos sampratą ir pagalvoti, ar ne-

Almis Kuolas baigė fiziką Toronto universitete. Šiuo metu jis dirba kabelio televizijos planavimo inžinerijoje.

apsimokėtų investuoti ateitin, duodant progos asmenims — ne rašytojams, ne dailininkams ir ne muzikams — sukurti naujomis priemonėmis pilnesnę, įvairesnę išeivijos lietuvių kultūrą — ypač kai tokia kūryba dėl technikinių trūkumų, dėl finansinių sunkumų nėra įmanoma Lietuvoje.

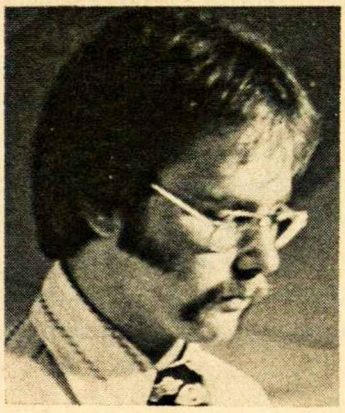

PERSPEKTYVOS IŠAUGINTI KŪRYBINGĄ ATEITININKĄ

KĘSTUTIS SUŠINSKAS

Nuo pat savo gimimo dienos žmogus kuria save, savo aplinką, savo pasaulį. Jis pats savyje yra nuolatinis kūrybinis veiksmas. Atseit, jisai kuria naujas idėjas, įvykius, sapnus, dalykus. Ta žmogaus kūryba išsireiškia įvairiopai: mene, literatūroj, sporte ar organizacijoj.

Gyvenant tiktai vienoj kultūroj, neiškyla klausimas, ar kūrinys priklauso vienai kultūrai, ar kitai. Savaime aišku, kad arabo, gyvenančio Arabijoj, kūryba bus arabiška. Tačiau padėtis lietuvių gyvenančių čia Amerikoje, ne visai tokia kaip tų arabų. Atsiskyrus nuo savosios tėvynės, mūsų gyvenimas yra paveiktas ne vienos, o dviejų kultūrų.

Gyvename dviejų kultūrų sankryžoj. Mūsų gyvenimas yra derinys lietuviškosios ir amerikietiškosios kultūros įtakos. Gyvenimo sąlygos priverčia mus didelę laiko dalį praleisti grynai amerikietiškosios kultūros rėmuose: dirbame amerikietiškose įstaigose, skaitome amerikietiškus laikraščius, žurnalus bei knygas, žiūrime amerikietiškus filmus bei vaidinimus. Gi lietuviškosios kultūros įtakai telieka labai ribotas laikas. Tiktai laisvalaikio metu šeimos ir artimųjų draugų tarpe — atsirandame lietuviškos kultūros įtakoje.

Būtų labai malonu, jei galėtumėm pasigirti, kad šį laisvalaikį naudingai išnaudojam, besigilindami į lietuvišką kultūrą bei gyvenimą. Tačiau, kaip visi gerai žinome, tikrovė ne tokia. Manau, kad tik retas iš mūsų gali pasididžiuoti, kad savo laisvalaikį pašvenčiam lietuviškiems reikalams tiek, kiek galėtumėm. Šiuo atžvilgiu kaltas ne tik jaunimas, bet ir senimas. Lietuvių kultūroj metai iš metų reiškiasi vis tie patys žmonės. O jų tėra visai nedaug. Kas bus, kai jie nuvargs? Kur visi kiti lietuviai, kurie gali dirbti, patobulinti savąją kultūrą? Kodėl maža sauja žmonių turi pakelti visą naštą?

1971 m. rugsėjo Ateities numerio vedamajame taip buvo rašoma:

Čia ir atsiveria vienas pagrindinių dabarties ateitininkų organizacijos trūkumų, būtent, gyvos kūrybos stoka. Ateitininkija, atrodo, pamiršo krikščioniškos kūrybos idealą, į kurį visus kvietė Pranas Dovydaitis ir Stasys Šalkauskis. Ji nebeįstengia pakankamai atsiliepti į šių laikų problemas ir nedrįsta svajoti apie ateities planus. Dar daugiau: Ji nebesuteikia savo nariams gyvo krikščioniško vaizdo, kuriame jie rastų sau prasmės.

Šią padėtį reikia kuo greičiau atitaisyti. Neužtenka jaunus ateitininkus, ypač studentus ir akademikus, tik auklėti, juos reikia žadinti ir kūrybai. Tokiai kūrybai, per kurią jie galėtų laisvai išsakyti savo gabumus ir interesus, per kurią atrastų sau nuolatinę vietą ateitininkų eilėse.

Gražiai pristatyta problema, ar ne? Tačiau, kaip šią padėtį atitaisyti, nėra pasakyta. Kaip išugdyti tą kūrybišką ateitininką, Dievas težino.

Reikia gal giliau pažvelgti į tą problemą, kodėl yra "gyvos kūrybos stoka". Anksčiau teigiau, kad gyvename dviejų kultūrų sankryžoj. Tuo pačiu, vienos tos kultūros, (būtent, amerikietiškosios kultūros) įtaka mūsų kasdieniniame gyvenime žymiai stipresnė negu antrosios (būtent, lietuviškosios kultūros).

Amerikos kultūra pasižymi vaizdo svarbumu, o ne žodžio. Visos reklamos perduoda savo mintį ne žodžio teksto reikšmingumu, o tos reklamos vaizdiniu grožiu ir sukūrimu tam tikros malonios nuotaikos. Žodžio svarbumo išnykimas pasireiškia tuo, kad žmonės yra atpratę rašyti. Jei reikia su kuo nors susisiekti ar pasitarti, neat-

Kęstutis Sušinskas turi bakalauro ir magistro laipsnius iš civilinės inžinerijos; šiuo metu yra Clevelando moksleivių globėjas.

sisėdam laišką rašyti, bet griebiamasi telefono. Atseit, labai lengva išvengti rašymo šioje kultūroje.

Ši rašymo stoka labai paveikia mus lietuvius — ypač jaunimą. Prie beraštingumo dar tiktai reikia pridėti lietuvių kalbos silpną vartojimą ir aišku, kodėl jaunimas nerašo. Jaunimas nerašo ne tik anglų kalba bet, kas mums yra svarbiau, nerašo ir lietuvių kalba. Nerašo ne tik dėl to, kad nesugeba, bet ir dėl to, kad nejaučia reikalo rašyti. Kaip jie pajėgs kurti eilėraščius, noveles, romanus, jei negali parašyti nei laiško draugams?

Gerai atsimenu, kad dar dalyvaudavau jaunučių bei moksleivių ateitininkų stovyklose čia pat Dainavoj. Beveik kasdien buvo paskirtas laikas, kada turėdavom atsisėsti ir rašyti laiškus namiškiams. Savaime aišku, nelabai noroms tai darydavom. Tačiau, iš reikalo šiek tiek išmokom rašyti. Abejoju, ar tai yra šiandien daroma. Gal būtų gera praktika atrasti tokiam darbui laiko.

Būdavo, kad moksleivių susirinkimuose visados buvo rašomas protokolas. Bet šiandien jau visai kitaip. Ne tik kad daugelis moksleivių nesugeba parašyti protokolo, jie nesugeba net lietuviškai susikalbėti. Kaip iš tokių galima laukti lietuviškos kūrybos?

Manau, kad kaltė yra tėvų. Jie nesuranda laiko savo prieauglio pristatyti prie rašto, nesirūpina, kad jie nemoka lietuvių kalbos. Tėvai neatkreipia dėmesio, kai jų vaikai dažniau ir dažniau draugauja su svetimtaučiais ir pasiduoda jų įtakai. Kai jų vaikai karts nuo karto nueina į lietuvišką parengimą ar jaunimo organizacijos susirinkimą, tėvai jau džiaugiasi, kad jų geras vaikas dalyvauja lietuviškoje veikloje. Bet kad tėvai patys įeitų į veiklą — gink Dieve, ne! Jiems svarbiau, kad gali vaiku keletai valandų atsikratyti ir jiems nereikia juo rūpintis. Po kiek metų tėvai graudinasi, kad jų vaikas atitrūkęs nuo lietuviškų organizacijų bei draugų. O kas iš tikrųjų atsitiko? O tiktai tas, kad vaikai, pajutę, jog jų tėvai nesirūpina organizacijų veikla, ir patys nemato reikalo dalyvauti. Vieton to, kad tėvai padėtų globėjams suruošti veiklos planus, jie dažnai net nežino, kas yra tie globėjai. Su tokiu tėvų parodytu "entuziazmu" ar stebėtina, kad jų vaikai nerodo jokio intereso susirinkimams ar lietuviškai visuomenei.

Nemanau, kad ateitininkų organizacija yra kalta, kad dabartinis prieauglis, aplamai kalbant, nėra kūrybingas. Kaltė yra tėvų, kurie nesidomi savo vaikais tiek, kiek jie galėtų. Kūrybingumas nepasirodo savaime. Jį reikia puoselėti nuo pat jaunųjų dienų. Reikia sunkaus darbo ir daug ko atsisakyti tiek jaunimui, tiek ir jo tėvams, kad lietuviškas jaunuolis išaugtų kūrybingas lietuvių kalba, ypač gyvendamas dviejų kultūrų sankryžoj.

Dr. Kęstutis Keblys gerai apibūdino mūsų padėtį 1969 m. spalio mėn. Ateities numery:

Mums, mūsų kultūrai nebus jokios naudos, jei jūs skelbsitės save lietuviu, bet rašysite angliškai. Lietuvių tautai nereikia jūsų lietuviškos iškabos. Reikia žmogaus. Pilno žmogaus, save įprasminančio kūryba.

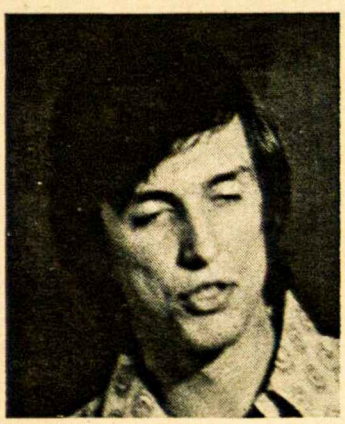

IDEALAS IR TIKROVĖ

ANTANAS DAMBRIŪNAS

Ateitininkai Amerikoje yra dvejopi: sendraugiai ir jaunimas. Sendraugiai yra išaugę ant lietuviškos kultūros pagrindo, o jaunimas ant gyvenamo krašto kultūros pagrindo. Taigi, jaunimo gyvenime dominuoja ne lietuviška kultūra. Čia jaunimas daug geriau pažįsta Amerikos istoriją, literatūrą ir aplamai kultūrą, negu Lietuvos literatūrą bei kultūrą.

Faktiškai, tarp vyresnės kartos ir jų vaikų atsiranda tam tikra skiriamoji riba, ties kuria prasideda ryšių su tėvų-protėvių kraštu bei jų tautybe silpnėjimas, kol jie galų gale visiškai nutrūksta. Tai yra natūrali kiekvienos degeneracijos pasekmė. Iš to susikuria naujos kultūros bei naujos valstybės. Dėl to ir išeivių vaikų reikšmingumas Lietuvai bei jos kultūrai bus žymiai mažesnis nė jų tėvų.

Visiems yra gerai žinomas faktas, kad daugumas mūsų netvirtai kalbame lietuviškai ir mažai tesidomime lietuvių kultūra bei Lietuvos pro-

"Jaunimas nerašo ne tik dėl to, kad nesugeba, bet ir dėl to, kad nejaučia reikalo rašyti."

blemomis. Iš tokių faktų kaip mūsų demonstracijos ryšium su Simo Kudirkos išdavimu ar telegramų rašymas prezidentui Fordui ryšium su Helsinkio konferencija negalima daryti toli siekiančių išvadų. Tokiuose atvejuose dalyvauja tik mažuma jaunimo.

Iš senos imigracijos, kurioje skaitoma maždaug 360,000 čia gimusių vaikų, gal tik koks vienas procentas yra daugiau ar mažiau sąmoningi lietuviai. Kiti tik žino, kad jie yra lietuviškos kilmės, bet faktiškai jau sulydyti amerikietiškame katile. Naujų išeivių vaikų sąmoningų lietuvių nuošimtis yra žymiai didesnis — gal net 20-50 nuošimčių —bet jie neprilygsta savo tėvams. Išaugę ir subrendę gyvenamojo krašto kultūros persvaroje, jie neišvengiamai ir pasvirs tos kultūros pusėn.

Mūsų spaudoje dažnai kalbama apie dviejų kultūrų derinimą, kad mūsų jaunimas turėtų pasisavinti ne tik gyvenamojo krašto, bet ir lietuvių tautos kultūrą — abi jas integruoti. Bet į tą jau tenka žiūrėti, kaip į gražų idealą, kurio, kaip ir kiekvieno idealo yra siektina; tačiau negalima pamiršti tikrovės, kuri visuomet yra toli nuo to idealo. Ir mūsų dviejų kultūrų integravimo idealas — turint galvoj ne išimtis, o daugumą jaunimo, visą masę — yra tik graži svajonė.

tum nepriklausomoje Lietuvoje egzistavusių organizacijų pratęsimas, kaip ir mūsų ateitininkai. Čia reikia atsiminti, kad kaip ir išeiviai bei jų čia užaugę vaikai nėra nei kultūriškai nei psichologiškai tokie pat žmonės kap lietuviai Lietuvoje, taip lygiai ir išeivių jaunimo organizacijos nėra tokios pat, kokios buvo Lietuvoje, nors oficialiai laikosi ir sako, kad laikosi tų pačių principų. Jų pobūdis, tačiau, jų narių kultūrinis bei dvasinis nusiteikimas, jų galvosena bei jausena yra kitokie.

Ateitininkų, kaip ir skautų, pagrindinius principus galima išreikšti dviem žodžiais: Dievui ir Tėvynei. Pirmasis principas gali būti tiek pat reikšmingas, kaip ir mūsų vyresniems, kilusiems iš Lietuvos; antrasis, deja, nebėra toks pat. Koks yra skirtumas tarp senų principų ir naujo gyvenimo ryškiai parodo Vyčių Himno žodžiai: Ei vyčiai, gyvenam tautai, bažnyčiai- mums viską davė Lietuva, vaduosime galva sava". Kai šitaip giedojo prieš pirmą pasaulinį gal jie tuo ir tikėjo, bet šiandien, kai gieda lietuviškai nemoką pagyvenę žmonės, iš tikrųjų skamba kaip pasityčiojimas. Jie puikiai žino, kad ne Lietuva jiems ką nors davė ir ne jie ją vaduos su savo galva.

Paimkim net ir iš mūsų ateitininkų himno, "mūsų idėjos tikybos brangybė, mokslas, dorumas, tautos reikalai". Tikyba, mokslas, dorumas aišku, bet ką reiškia tautos reikalai? Anksčiau ateitininkai sakė, kad tai reiškė Lietuvos reikalai, bet dabar jie negali sakyti, kad jiems pirmoj vietoj rūpi Lietuvos reikalai, kai jiems ne tik duoną reiks šiame krašte užsidirbti, ir dirbs šio krašto gerovei, ir net, reikalui esant, su ginklu gins Amerikos ar Kanados interesus, o Lietuvos net nėra matę.

"Būnant šio krašto piliečiais, ar 'tautos reikalai' nėra pirmiausia šio krašto reikalai?"

Integruoti dvi kultūras galima tik abi kultūras gerai pažįstant bei pergyvenant; kol to nėra, negali būti nė kalbos apie integravimą. Tuo tarpu literatūros pažinimui neužtenka tik rašytojo gyvenimo datų bei veikalų pavadinimų žinojimo, kuris gaunamas šeštadieninėse mokyklose. Reikia perskaityti rašytojo kūrinius ir bent iš dalies pergyventi, ką rašytojas pergyveno rašydamas. Bet kas iš mūsų jaunimo yra daugiau perskaitęs ar įsigilinęs į Maironį, Vaižgantą ir kitus, o kad ir dabartinės Lietuvos rašytojus?

Turint galvoj išeivių situaciją aplamai, tenka paaiškinti buitį jaunimo organizacijų. Jos yra tar-

Būnant šio krašto piliečiais, ar "tautos reikalai" nėra pirmiausiai šio krašto reikalai? Kai mokslas įgyjamas gyvenamajam krašte, kai pasisavinama jo kultūra, literatūra bei istorija, tai iš lietuvių literatūros dažnas net Maironio nėra skaitęs. Kai dirbama gyvenama kraštui, o tėvų kraštui geriausiu atveju skiriami tik savaitgaliai, kai grįžti į tėvų žemę, net nesvajodamas ten gyventi, ar galima sakyti, kad mes, jauni ateitininkai, dabar esame tokie pat, kaip mūsų tėvai ir seneliai, kilę iš Lietuvos?

Antanas Dambriūnas baigė politinius mokslus bakalauro laipsniu ir magistro laipsniu tarptautinę prekybą ir finansus.

Tas pats liko tik organizacijos varda — ir tas pats Dievas, žinoma — bet kitokius einame mokslus, kitokia mūsų aplinka, ir kitos tautos reikalai mums daugiausia rūpi.

Inteligentas žmogus negali apsiriboti tik savo gyvenamo krašto reikalų ratu ir nesidomėti tuo, kas dedasi visame pasaulyje, o ypač tame krašte, iš kurio kilę jo tėvai. Mums reikia sekti ir rūpintis tuo, kas darosi Lietuvoje, kad būtume gerai susipažinę su jos istorija ne tik iš Vytauto ir Gedimino laikų, bet ir iš paskutinių dviejų šimtmečių.

ATEITININKO PAREIGA SKATINANT KŪRYBĄ

EMILIJA PAKŠTAITĖ

Pirmiausia, norėčiau prikibti prie vieno dr. Keblio išsireiškimo šio ryto paskaitoje. Jis kalbėjo apie "kūrybos vartotojus". Mano nuomone, tai pesimistiškas terminas. Ar mes galime pasitenkinti kūrybos vartotojais? Ar užtenka kultūrą tik išlaikyti? Aš manau, kad ne. Išeivija turi taip pat ir kurti kultūrą. Akmuo, nestumiamas į kalną, rieda žemyn. Išlaikymas yra statiškas stovis.

Nesakau, kad sąmoningi kultūros vartotojai nėra kūrybingi žmonės. Geriau, negu nieko. Tačiau ar ateitininkai gali ramia sąžine pasitenkinti tuo, kad jų prieauglis įvertins kokį meno, muzikos ar literatūros kūrinį? Mes esame susitaikę su mintimi, kad, kaip dr. Keblys minėjo, negalima ugdyti kūrėjo. O kodėl gi ne? Iki tam tikro taško, galima.

Per visus savo moksleiviavimo metus neatsimenu, kad būtų kalbama tiesiog apie kūrybiškumą. Penkių principų aptarime nebuvo kalbama apie kūrybingumą jo įgyvendinimą. Atsimenu, kad buvo vienas susirinkimas, skirtas susipažinimui su universitetais. Tačiau nė žodžio nebuvo užsiminta apie mokslo sritis. Mes nesistengiam įtaigoti savo prieauglio. Tėvai, pergyvenę materialinį nepriteklių ir įvairias kitas egzilės problemas, nori, kad jų vaikai kuo tvirčiau įsikurtų. Sūnus skatinamas studijuoti inžineriją ar mediciną, o duktė — farmaciją ar biologiją. Klausimas keliamas, kas man geriausiai sekasi, ar kaip užsidirbsiu daugiausia pinigų. Niekad nekeliamas klausimas, kurioje srityje aš kūrybiškiausiai galėsiu pasireikšti. Ar ateitininkų organizacijos užduotis nėra kelti tokius klausimus moksleiviams?

Aš linkusi į humanitarinius mokslus, nes, mano supratimu, jie yra tiesiogiai mūsų kultūros papildytojai, tačiau neneigiu, kad ir griežtieji mokslai gali papildyti lietuvišką kultūrą. Nesvarbu, kokią mokslo šaką studijuoji. Svarbu tiktai paklausti save, ar tai pasirinkimas buvo pagrįstas materialiniais sumetimais, ar sąmoningai esame nusisprendę būti kūrybingi ir papildyti lietuvišką prūdą savo vandens lašu.

Kyla tuomet klausimas, kodėl negali būti atskiriami lietuviški reikalai nuo mūsų kasdieninio darbo. Mano atsakymas — Lietuviškas darbas bus našesnis, jei jis papildys mūsų kasdieninį darbą. Esu įsitikinusi, kad parapijos choro vedėjas atliktų daug didesnius darbus, jei jo mokslo sritis yra muzika.

Nors šiomis dienomis nebepopuliaru kalbėti apie ateitininkišką elitą, tikiu, kad iš dalies turime to siekti. Jei mes priimame savo ideologiją, turim už ją kovoti ir bandyti prasimušti į pirmaujančias mūsų kultūros eiles su savo pasaulėžiūra. Ta prasme galime konstatuoti, kad yra tam tikra ateitininkiška kultūra pasaulėžiūrine prasme. Jei esame tikri ateitininkai, mūsų ideologija yra tam tikras filtras, pro kurį mūsų kūryba persisunkia. Mūsų kūryboje turėtų atsispindėti tam tikros šeimyniškos, katalikiškos, visuomeninės, intelektualės ir lietuviškos pažiūros. (Tuo atveju turiu nesutikti su Antanu Dambriū-

Emilija Pakštaitė turi bakalauro laipsnį iš muzikos, padagogikos ir iškalbos. Šiuo metu ji vadovauja kanklių būreliui, yra Chicagos Jaunimo centro choro dirigento asistentė ir "Draugo" "Akademinių Prošvaisčių" redaktorė.

TAUTINĖS KULTŪROS VERTĖ

LINAS SIDRYS

Nors šis straipsnis pirma pasirodė anglų kalba "Peoria Post" laikratštyje (1974.XI. 22), jis duos ir mums minčių pakreipti savo veiklą.—*Red.*

Pereitą mėnesį pietų Ohio kalneliai buvo liudininkai labai neįprasto studentų sąskrydžio. Nebuvo ten "rock" muzikos koncertų, ir niekas nebandė motociklu persimesti per Muskegon upės daubą.

Ten susirinko du šimtai lietuvių studentų pasiklausyti paskaitų, liaudies dainų ir dramos veikalų. Visi jie buvo pasiryžę peržengti tą laiko ir erdvės tarpą, kuris skiria juos nuo lietuviškos kultūros pagrindo. Šarvuoti kryžiuočiai ir laukiniai maskviečiai medžiotojai būtų džiaugęsi, jei būtų galėję matyti lietuvius, taip taikiai nusiteikusius.

Šie lietuviai studentai susirinko ne iš Vilniaus, Kauno ar Trakų, bet iš New Yorko, Toronto ir Chicagos. Jų tėvai buvo pabėgėliai į laisvą pasaulį nuo tautinio bei religinio persekiojimo — kaip dažnai tas kartojosi paskutiniam šimtmety.

Tačiau jų gyvenimas laisvės šalyje nebuvo rožėm klotas. Vieton kovos prieš agresyvius kaimynus, čia reikėjo kovoti dėl tautinio išlikimo. Iš tikrųjų jų tėvams teko šokti iš karo ugnies į tirpinantį katilą. Gal tai atitiko kai kurių norus, bet dauguma juto, kad ištirpimas svetimoj visuomenėj sunaikins jų kultūrines vertybes.

Geras įrodymas, kaip brangi yra tautinė kultūra, yra studentų sąskrydis Ohio valstybėje. Maža studentų grupė parodė, kaip kūryba gali prasiveržti, kai tą grupę jungia bendri ryšiai. Ten studentai kasdien klausė paskaitų, simpoziumų, kasdien sportavo, mokėsi tautinių ir vakarinių šokių, suorganizavo meno būrelį, chorą, radio programą ir laikraštėlį. Atskiri studentai supažindino su savo atsiektais darbais, skaitė savo sukurtą poeziją ir mokė savo sukomponuotas dainas.

Ryškiausias studentiško kūrybiškumo pavyzdys buvo trijų dalių operetė, kurią parašė UCLA antrų metų studentas. Muzika buvo pasiskolinta iš "Jesus Christ Superstar", bet siužetas vaizdavo viduramžių negrą daini-

---

nu — nors mes kitaip tuos principus vykdome, principai tie patys.)

Tačiau kartais prisibijau, kad mūsų vadai tam tikra prasme žlugdo kūrybinį elementą. Šiomis dienomis iš ne vieno pasigirsta užuominos, kad ateitininkų nelieka dirbti savo organizacijoje. Kritikuojamos bendrinės organizacijos, kurios atitraukia ateitininkišką jaunimą nuo savo organizacijos. Omeny turiu tokias organizacijas kaip PLJS, LB ir pan. Labai lengva bažnyčioj būti geram. Taip pat lengva savo bendraminčių ateitininkų tarpe įgyvendinti savo ideologiją. Laikau kūrybingu asmeniu tą, kuris jei taip galime pasakyti, išplaukia į platesnius vandenis su savo ateitininkiška pasaulėžiūra. Ar mes veikiame ateitininkuose tam, kad veikti, ar tam, kad būtumėm ugdomi didesniems darbams?

Manau, kad labai nesuklysiu sakydama, kad dauguma jaunimo, kuris kūrybingai veikia bendrinėse organizacijose, yra ateitininkai. Ar tai reiškia, kad ateitininkai nutrupėjo nuo savo organizacijos, ar kad jie veikia platesnio akiračio perspektyvoje? Aišku, kad turėtumėm išlaikyti ir toliau skatinti lietuvišką kūrybą, bet neužtenka to. Turime atsakyti į klausimą, ar mes ugdom kultūros kūrėjus, ar pasitenkiname kultūros vartotojais?

"Studentų sąskrydis padarė tai, ko nori laisvo mokymosi šalininkai ir nepajėgia padaryti..., nes jiems trūksta... jungiančios kultūrinės tradicijos."

ninką, kuris keliauja per pasaulį, nugali slibiną ir paveldi baltųjų žmonių karalystę su visom jos nelauktom problemom.

Studentų sąskrydis atsiekė tą, ko siekti laisvo mokymosi (Free learning) šalininkai ir niekad nepajėgia atsiekti. Nepajėgia, nes paprastai jiems trūksta drausmės ir jungiančios kultūrinės tradicijos.

Tikrai, jei Amerikos priemiesčių jaunimas ką nors turi bendro, tai nebent kultūrinės tradicijos trūkumą. Miesto ir priemiesčių jaunuoliai niekad nėra matę operos, nemoka svetimos kalbos, nejaučia, kad istorijos ryšiai jungia juos su praėjusiom kartom, neturi progos išvystyti savo kūrybinių sugebėjimų. Kai vienoje mokykloje per vakarėlį orkestras užgrojo valsą, šimtai šokėjų nustojo šokti. Tik viena pora pasiliko šokti — jie valsą išmoko lietuviškoj stovykloj. Mergaitės virtuvėj išmoksta paruošti tik TV valgius. Prie laužo jaunimas neturi dainų, kurias visi mokėtų dainuoti. Jų paviršutiniškas religinis išsilavinimas subyra agnostiško profesoriaus kumšteltas.

Tautinės kultūros tradicijos yra tautinėse gyvenvietėse, kurios, deja, po truputį nyksta. Jas žlugdo šių laikų miesto gyvenimo spaudimas: nepakenčiama tarša, vis didėjantys nusikaltimai, dideli mokesčiai, ištisas bendruomenes triuškinantys greitkeliai, taip pat ir nesantaika tarp rasių. Nenuostabu, kad jaunesnieji pabėga į priemiesčius — senieji, ligoti ir neturtingi pasilieka stebėti lėtą ir liūdną išsiskirstymą.

Amerikos žinių tarnyba mažumų tautybes dažniausiai vaizduoja, kaip archie Bunker tipo rasistus ir veidmainius. Teisės departmentas reikalauja, kad tautiniai rajonai patys vieni temptų socialinio kitimo naštą; tuo tarpu turtingi priemiesčių gyventojai tos naštos atsikrato. Federalinio teismo nesenu sprendimu viešųjų butų kolonijos turi būti statomos visur Chicagoje, bet neturi būti statomos Chicagos priemiesčiuose (kur gyvena patys teisėjai ir advokatai).

Kitas teismo sprendimas reikalauja iš katalikų mokėti dvigubus mokesčius už kitų ir už jų pačių vaikų mokslą katalikiškose mokyklose. Tautinės mažumos virš to dar turi išlaikyti tautines šeštadienes mokyklas, teatrus, šokių ir meno ratelius bei savo tautinę spaudą. Našta beveik nepakeliama, bet jie ją kantriai neša.

Tenka pripažinti faktą, kad vietinė valdžia ir žinių tarnyba žiūri su nepasitikėjimu į tautines, kalbines, katalikiškas mažumas ir visai nesiruošia gelbėti žūstančių tautinių mažumų gyvenviečių. Jie jas toleruoja, kaip pereinančią stadiją — juo greičiau jos išnyks, juo geriau.

O tuo tarpu tautinės mažumos supranta savo kultūros vertę, desperatiškai stengiasi ją išlaikyti ir tikrai perduoti ją savo vaikams. Europietiška kultūra Amerikoj dažnai įgauna naujus bruožus, skirtingus nuo europietiško varianto. Šitos naujos atžalos, kylančios iš seno kamieno, yra vertos puoselėjimo. Be jų dabartinis įvairiaspalvis ir įvairiaformis amerikietiškai europietiškas botanikos sodas gali pavirsti į didelį, bet nuobodų, kukurūzų lauką, monotonišką, neteikiantį akiai paguodos.

Amerikos lietuviai didžiuojasi savo indėliu į Amerikos sportą ir filmą: Dick Butkus, Johny Unitas, Lawrence Harvey, Charles Bronson. Jie taip pat norėtų matyti ir Amerikos indėlį, kuris paremtų lietuviškas tautines gyvenvietes. Iki šiol tokio indėlio dar nesimato. Jei sulauktų paramos, Amerikos lietuviai sugebėtų savo gyvenvietes išgelbėti nuo dabartinės miestų suirutės ir apsaugoti savo jaunimą nuo priemiestiškos kultūrinės atrofijos. Deja, Amerikos valdantieji sluoksniai, atrodo, neduos jiems progos tai pabandyti.

"Amerikos lietuviai norėtų matyti ir Amerikos indėlį, kuris paremtų lietuviškas tautines gyvenvietes."

Dr Vytautas Vardys

SOVIETINIO LIETUVIO PAVEIKSLAS

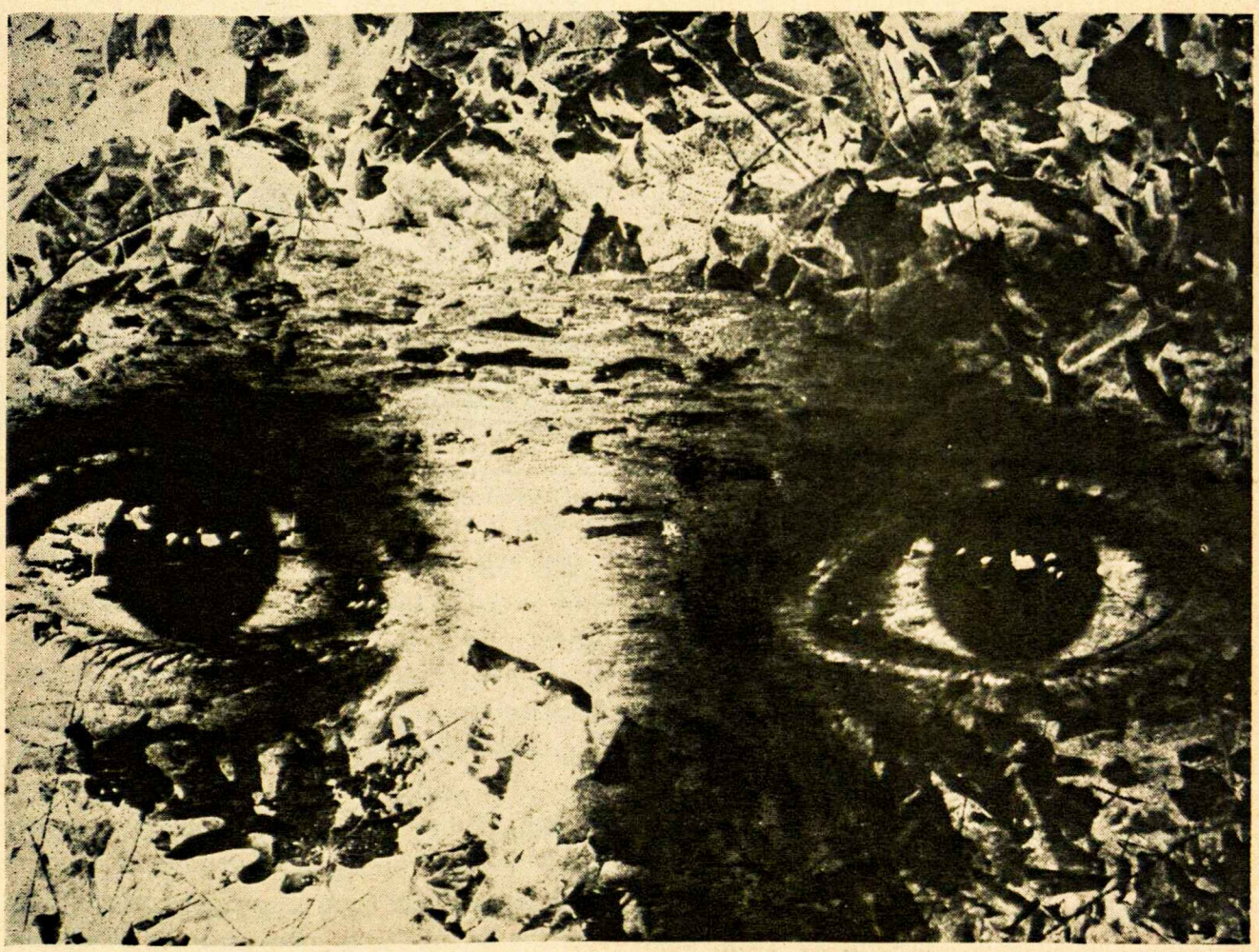

(Tęsinys iš gruodžio nr.)

Dėl sovietinių patvarkymų keitėsi ne tik ekonominės ir socialinės institucijos, keitėsi ir gyventojų grupės, jų tarpusavio santykiai ir santykiai su savo aplinka. Tie patvarkymai buvo ne organiniai ar, kaip sovietai sako, "stichiniai", bet planuoti, teisingiau, prievartiniai. Prievarta padaryti pakeitimai, ir dargi staigūs ir radikalūs, sukelia socialinę disorganizaciją. Jinai, žinoma, iš dalies yra ir kiekvienos industrializacijos ir miestėjimo pasėka, bet Lietu-

TIESA

Jie atėmė iš mūsų gėdos jausmą,
jį išpiaudami, kaip apendicitą.
Mes esame pasmerkti būti begėdžiais.
Mes jau gal greit pajėgsim nugalėti ir mirtį,
bet kas iš mūsų yra raudonavęs iš gėdos?
Mes užmiršome, kaip tai daroma.
Šviesa neprasiveržia pro
mūsų uždarų skruostų griovelius.
Bet kaip jie, tie skruostai, smarkauja naktį,
tartum žaizdos susiuvimuose.
Man atrodo, Dievas davė mums
ne akis ir ausis,
bet tas skruostų membranas,
kaip sielos pojūtį palytėjimui patirti.
Manieji piktai dega,
tie du gėdos organai;
jie egzistuoja ne tiktai skutimuisi,
ne tiktai antausiui.
Kai aš nueinu ir matau,
kaip kai kurie žmonės gyvena,
ir liūdnai dairausi,
gėda degina mano skruostus,
kaip karšto lygintuvo dugnas.
Kaip gėdingai mes tylime!
Daugių daugiausia
mes šnekučiuojame ir dūsaujame.
Aš gėdinuos ir savo
paties parašytų eilių.
Melais yra nurašyti riebūs veidai,
kurie turėtų pasislėpti kelnėse.
Tačiau reikia dar labiau susigėsti,
kai krašto karalius,
minutę patyli,
prieš nusiimdamas batą viešam posėdy,
ir neramiai galvoja:
Po velnių, atsimenu,
kad vakar nusiploviau vieną koją,
bet kurią — dešinę ar kairę?
Baisu,
kad cenzūra buvo įvesta Graikijoj,
taip kad visi laikraščiai pasidarė panašūs.
Baisu,
kad Vietnamas pasidarė įkaitu,
su kuriuo galime žaisti.
Baisu
meluoti ir meluoti,
kad žmonės valgo žuvį.
Baisu,
su šakute vietoj peilio.
Dar baisiau, kad mes valgome,
kai kiti badauja.
Jūs, taip vadinamoji inteligentija,
pagauti savo melų tinkle.
Jūs skaitote Herceną,
bet tuo pat metu
apnuoginat savo nugaras
sekančiam botago kirčiui.

Hercenas — 19 amž. rusas revoliucionierius, gyvenęs daugiausia užsieny, kur leido laikraštį "Varpas" (Kolokol), kuris būdavo slapta pergabenamas į Rusiją. Iš to laikraščio Kudirka, tur būt, gavo vardą ir mūsajam "Varpui".

---

voje ji rodo savotiškai ekstremistinį bangavimą. Prieš 30 metų, pavyzdžiui, Lietuvoje retai buvo randama persiskyrusi šeima, šiandien gi — skyrybų procentas Vilniuje yra bene pats aukščiausias iš visos Sovietų Sąjungos.

Greitas pramonėjimas ir miestėjimas suardė sėslią Lietuvą, labai padidindamas gyventojų migraciją; režimo kova prieš ūkininkus sunaikino senąjį, nusistovėjusį visuomenės sluoksniavimąsi. Jisai, žinoma, buvo sąmoningai ardomas politinėmis ir administracinėmis priemonėms, kad sukūrus klases ir jų kovą. Dabar tebevyksta natūralus senosios socialinės santvarkos irimas, žmonėm masiškai traukiant į miestą. Jau vien tas faktas radikaliai keičia mums iš seniau pažįstamą agrarinę-ūkininkišką kultūrą. Kolektyviniai bei valstybiniai ūkiai suardė ir ūkininkiškąjį gyvenimo būdą. Ukininkas tapo samdiniu. Kaimiečio santykis su žeme esmiškai pasikeitė. Kaip ir JAV, žemė darosi nebe motina, bet tik produkcijos ir pragyvenimo šaltinis. Petro Cvirkos "Žemė Maitintoja", kaip ir pats Petras Cvirka su Trečio Fronto "bernais" (taip jie save simbolizavo) priklauso praėjusiai erai. Jiems ir vietos Lietuvoje nebegali būti. Šio ryšio keitimasis turėjo giliai paliesti lietuvio charakterį, jo ryšį su žeme kaip tėvyne, jo religines ir menines sąvokas. Tasai tiesioginio, gimdyvinio ryšio su žeme praradimas buvo ir pačioje Lietuvoje pastebėtas ir apgailėtas, nors pasirodę straipsniai pasmerkti. Šalia to reikia pridėti, kad lietuviškasis kaimas darosi senelių kaimas; jaunimas iš jo bėga nesulaikomai, ir tokiu būdu socialinė dislokacija tęsiasi. Lietuviškasis kaimo ištikimumas visada buvo priežodis vertės — kaime gyveno Lietuvos dvasia. Senajam kaimui žūvant, galėjo kristi ir toji dvasia. Mies-

to industrinį darbininką sovietai visada laikė savu žmogumi, revoliucijos nešėju, komunizmo pirmūnu. Su miestų ir darbininkų klasės augimu Maskva laukė, kad augs lojalumas sovietinei valdžiai. Tačiau, bent lietuviškose sąlygose, taip neatsitiko. Lietuvos darbininkija, kaip ypač 1972 metų įvykiai parodė, yra stiprios lietuviškos orientacijos. Paradoksiškai, lietuviškasis kaimo jaunimas sugūžėjo į miestus; į juos persikėlė ir lietuviškoji dvasia, kaip tai mažai tėra buvę Lietuvos istorijoje. Čia nei Vilniaus rusiškumas nesudaro išimties, nes ir Vilnius niekad nėra buvęs tiek lietuviškas kiek dabar.

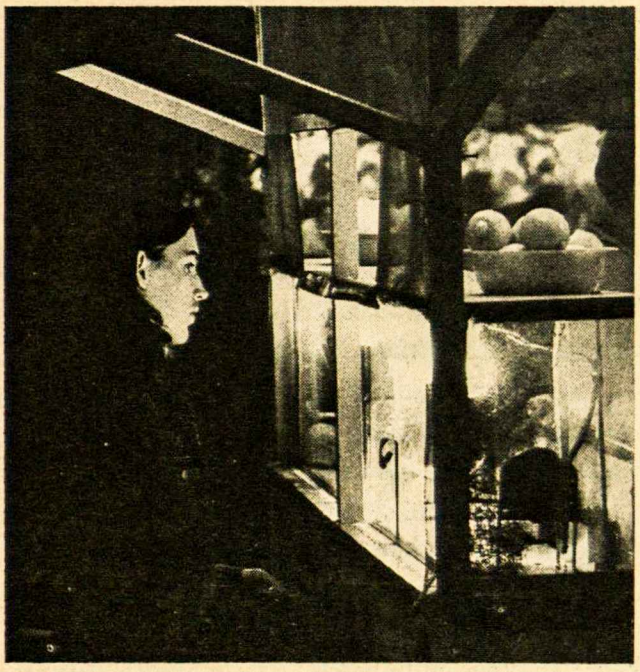

Kalbant apie socialines grupes, negalima praeiti pro faktą, kad šiandieninės Lietuvos žmonių išsimokslinimo lygis yra gerokai aukštesnis nei prieš Antrąjį pasaulinį karą ir kad yra ypač išaugusi inteligentijos, t. y. protinį darbą dirbančiųjų grupė. Ją šiandien sudaro dešimtys tūkstančių inžinierių, architektų, gydytojų, biurokratų, mokytojų ir kitokių profesionalų. 1970 m. 24.970 visų Lietuvos dirbančių priklausė tai grupei (Sov. Sąjungos vid. — 27.7 proc., Latvijoj — 30 proc.). Tam tikra šitos inteligentijos dalis, užimanti aukštesnes administracines vietas ir dabar jau sėdinti partijoje, sudaro, šalia rusiškojo, lietuviškąjį "establishment". Lietuvos, kaip ir visos sovietijos, žmonės labai jautrūs socialinei klasifikacijai. Plyšys tarp socialinių grupių tenai, sakyčiau, gerokai didesnis nei Vakaruose. "Establishment" žmonės yra savamoksliai, t. y. savo jėgomis pasiekę aukštos pozicijos; kadangi per partijos ir kitas biurokratijas į aukštumas praeiti reikia "specialių" sugebėjimų, didelė dalis, "establishmentą" pasiekiančių yra oportūnistinio ir karjeristinio nusistatymo žmonės. Jisai turi privilegijuotą poziciją: savo gyvenamuosus kvartalus arba blokus, savo medicinines klinikas, savo vasarnamius, savo pirkinių kuponus. Ateina žinių, kad kai kurie partijos administratoriai net dalį savo algos tokiais gauna kuponais. Šitoji grupė ar save ja laiką teikia daug reikšmės lietuviškoms formoms; juos, sakoma, atpažinsi viešumoje iš to, kad pasipuošę siaurais tautiniais kaklaraiščiais. Bet šiaip jų lietuviškoji dvasia skiriasi nuo kaimietiškosios ir nuo darbininkiškosios. Politinėje srity šie žmonės laiko Lietuvos situaciją galutinai išspręstą. Jinai turi išlikti sąjungoje su Rusija. Lietuva esanti dėl ūkinių motyvų neatskiriamai surišta su Rusijos erdve, kas politinę nepriklausomybę padarą neįmanoma. Istorija parodžiusi, kad iš Rusijos orbitos ir pabėgti nepasiseka. Kultūrinėje srity, nors ieško vakarietiškos technologijos ir turi jai pirkti pinigų, viešai ar slaptai šie žmonės lenkiasi Rytams, Maskvai, ir priima jos sprendimus, nors su jais ir nesutiktų. Su tikėjimu-religija jie, žinoma, nieko bendra nebeturi, nors vienas ar kitas užmerks akis, jei šeimoje gyvenanti močiutė vaiką pamokys religinių tiesų ar net apkrikštys. Paprastesnieji net bus tolerantiški: palydės mirusio tėvo kūną, jei ne į pačią bažnyčią, tai bent iki jos durų ir palauks gatvėje; automobily palauks, kol krikšto tėvai nuneš ką tik gimusį vaikutį pakrikštyti. Bausmės tačiau už tokią toleranciją yra labai didelės, o nenoras atsisakyti gardaus valgio šaukšto dar didesnis. Šie žmonės vargu tiki komunistine ideologija, bet jie tiki jėga. Jie lenkiasi tam, kas galingesnis. Jie lenkiasi principui, kad "to tiesa, kuris stipresnis".

Šis valdančiosios grupės ciniškumas yra persidavęs, taip atrodo, į kitus visuomenės sluoksnius. Matydamas begalinį skirtumą tarp skelbiamo idealo ir vykdomos realybės ir visą laiką turėdamas nepripažįstamomis priemonėmis tenkinti oficialiai pripažįstamus poreikius, šiandienos lietuvis turėjo išugdyti geroką dozę cinizmo, kuris didėja inteligentijoje ir gerai išauga "establishmente". Inteligentija taipgi dalinasi kai kuriom pažiūrom su valdančiąja klase. Jeigu tačiau lietuviškoje valdančioje klasėje nėra žinomų plyšių, nėra žinomų lietuviškųjų

LIETUVOS NACIONALINĖ MARTYNO MAŽVYDO BIBLIOTEKA

Sacharovų, lietuviškoji inteligentija savo tarpe skiriasi politinėmis bei pasaulėžiūrinėmis nuomonėmis ir, žinoma, toli gražu, nereprezentuoja komunistinio ideologinio monopolito. Su tam tikra rizika bandysiu to inteligento pažiūras, bent jų perimetrą, charakterizuoti.

Ūkinėje santvarkoje inteligencija pažįsta visus sovietinės sistemos trūkumus, tačiau kolektyvinės, valstybinės nuosavybės sistema atrodo esanti visuotinai priimta. Taip pat visuotinai priimti yra valstybinės atsakomybės už sveikatą ir švietimą principai. Politinėje srity lietuvis inteligentas labai norėtų, kad Vakarai pasiūlytų politinę alternatyvą. Vyresnieji, žiną gyvenimą iš praktikos, dažnai atrodo įtikinti, kad nuo Rusijos negalima bus pabėgti; su tuo reikią susitaikyti ir todėl bandyti gelbėti lietuvišką dvasią, kultūrą, tradicijas, nes valstybingumo išgelbėti nebesą įmanoma. Jaunesniem, jau sovietų sistemoje augusiem, šis reikalas nėra tiek aiškus. Jie tiki savo talentu ir pajėgumu ir juos "savas", "nepriklausomas" sprendimų darymas vilioja. Gyvenimo pamokyti vyresnieji taipgi skiriasi ir taktikos klausimais. Jiems, pavyzdžiui, atrodė, kad Kalantos susideginimas ir viešas išpuolis prieš valdžią Kaune nebuvo protingas; jis atnešiąs tik didesnę kolonizaciją rusais bei pražudysiąs Lietuvai jos jaunimą. Jaunesnieji džiaugėsi šia demonstracija. Vyresnieji yra nusivylę Vakarais. Jaunesniųjų tikėjimas vakarietiška alternatyva dar nepalaužtas.

Asmeninėje plotmėje šis inteligentas yra labai stipriai sekuliarizuotas. Nors yra išimčių, kurias žinome iš LKB Kronikos, religija ir krikščionybės principai turi ribotą įtaką jo seksualiniam, vedybiniam gyvenimui ar etikos normoms. Girtavimas, pvz., pasidarė nežmoniškas. Tai nereiškia, kad jisai ateistas. Ateistų būrys mažas, kad ir triukšmingas. Agnostikas yra populiaresnis; ir tikintysis tebėra gyvas, kad ir tylus, bent viešumoje. Nors paskutiniaisiais metais ir jaunas tikintysis nebebijo rodytis bažnyčioje. Tai nebūtinai komunistinei visuomenei būdingi bruožai; tai bruožai suindustrintos, miestietiškos visuomenės. Lietuvos inteligentas arba jų dauguma komunistinę ideologiją ir dalyvavimą joje yra nurašę nuo savo gyvenimo knygos; sistemos reikalavimai jiems yra ritualas; sistemos tikslams jis sąmoningai nenori tarnauti, bet manosi neturįs pasirinkimo, todėl ir nesipriešina. Negalėdamas savų sutapatinti su sistemos tikslais, jisai siekia privačių tikslų. Asmeninė laimė, pasitenkinimas, gerbūvis pasidaro pagrindiniu siekiu. Komunistinė ideologija aukštesniųjų nepajėgia inspiruoti. Jinai praktikuojama, kaip tuščiavidurė liturgija. Bet kartu daug pagundos kyla užmiršti ir tuos dalykus, kurie tai ideologijai ir liturgijai trukdo, nes tada nukenčia geras gyvenimas. Tarp tų užmirštamų dalykų jau atsiranda ir savų, lietuviškų ar iš vis kūrybinių interesų gynimas, jei per sunkus. Vietoj jų gynimo dažnai lieka tik pasispardymas. Šis įnikimas į privačių interesų tenkinimą ir atsisakymas aukštesniųjų bendruomenės tikslų sudaro patį didžiausią lietuviškumui Lietuvoje pavojų, nežiūrint ir labai geros statistinę tautinę formą liečiančios padėties.

Nemažai daliai Lietuvos inteligentijos būdingas ir dar vienas sovietinių sąlygų pagimdytas bruožas, tai yra tam tikras galvojimo, mintijimo būdas, kurį bendrąja prasme Czeslaw Milosz yra pavadinęs "the captive mind", "pavergtuoju mintijimu". Kuo jis pasireiškia? Pirma, mintijimo uniformizmu, panašumu. Retai, tur būt, teko sutikti sovietuose augusį žmogų, kuris pastebimai skirtingai reagavo į moralės, drausmės ar pan. klausimus. Antra, lietuvis inteligentas vis labiau atrodo susigyveno su iš aukščiau reikalaujamais standartais, nors tai ir reiškia kasdienį melavimą, — su mintimi, kad valstybės pilietis yra tik valstybės įrankis, turįs tik tiek teisių, kiek valstybė jam leidžia. Trečia ir visų svarbiausia, Lietuvos žmogus savo mintijimą ir kalbą yra sąmoningai apribojęs. Sovietinės Lietuvos inteligentas ras daug kalbos apie įvairiausius dalykus, tik ne apie savo krašto politiką, partiją ir t. t. Išimtys, tur būt, tik patvirtina bendrą normą. Dar daugiau, jo mintijimas yra kompartamentalizuotas, vedamas tik tam tikrais kambariais, neinant į kitus buto kambarius ir, taip sakant, neieškant buto visumos. Jisai įpratęs, kad žinojimas ir kalbėjimas apie kitus, pav., gali įvelti jį į problemas su valdžios organais; mat, ką pats žinai, turi ir valdžiai pasakyti. Todėl jisai niekad nemini kitų; nei jų pavardžių. Jisai, sakysim, metais gyvena tam pačiam mieste, gal net gretimam kvartale, bet jis nesistengs susitikti su senų laikų kolega, jeigu tas susitikimas mestų bent šešėlį asmeniniam saugumui.

knygos

APIE ŽURNALISTIKĄ IR IDEALUS

Žurnalistika, redagavo Juozas Prunskis, išleido Lietuvių Žurnalistų Sąjunga, 1974, Chicaga, 6 dol.

"Lietuvių Žurnalistų Sąjungos Centro Valdyba, išleisdama šį vadovą, tikisi, kad jis bent kiek pasitarnaus visiems, bet ypač mūsų jaunajai kartai, iš kurios visi labai daug laukiame". Tai Lietuvių Žurnalistų Sąjungos Centro Valdybos įvadinis žodis **Žurnalistikos** leidinyje. Toliau leidinio redaktorius kun. Juozas Prunskis redaktoriaus pratarmėje rašo: "Dėl viso to jau seniau buvo jaučiamas reikalas platesnio žurnalistikos vadovėlio". Taigi leidinio paskirtis aiški: padėti pradedantiems žurnalistams tinkamai bendradarbiauti lietuviškoje spaudoje. Klausimas: ar knyga savo paskirtį atliko?

Knygos turinį sudaro 30-ties autorių parašyti 34 straipsniai. Tai rodo, kad knyga yra gan smulkmeniškai paruošta, plačios apimties, nežiūrint, kad kai kurių straipsnių mintys kartojasi. Tačiau straipsnių kiekybė nebūtinai sudaro turinio kokybę ir tuo pačiu knygos vertę.

Zig. Umbražūnas "Draugo" kultūriniame priede lapkričio mėn. 15 d., aptardamas šią knygą, rašo: "Kai kurių 'Žurnalistikos' straipsnių autoriai, bemokydami kitus, patys skęsta besaikiame tuščiažodžiavime ir neįtikėtinai žemame vidutiniškume". Su juo reikia sutikti, kad dalis straipsnių ne tik kad neverti spausdinti knygoje, bet netiktų ir rimtesniam žurnalui.

Tačiau, paskirai žiūrint, matoma skaidrių momentų. Vlado Jakubėno, Miko Šileikio, Kęstučio Čerkeliūno ir Jurgio Blekaičio straipsniai sutampa su jų specialybe — ne kiekvienas žurnalistas yra muzikas, dailininkas, sportininkas ar teatralas. Šioms sritims reikalinga specialių studijų ir šių straipsnių Žurnalistikoje autoriai savo misiją pasigėrėtinai atliko. Prie specifinių straipsnių skirtinas ir Juozo Masilionio straipsnis apie rankraščio paruošimą ir korektūrų taisymą. Tai yra pamokymai, kuriuos reikia žinoti kiekvienam spaudoje rašančiam. Bet dėl šių specifinių straipsnių nevertėjo leisti knygos. Jie galėjo būti atspausdinti rotatorium ir išsiuntinėti tiems, kurie žurnalistika domisi, ir Pedagoginio Lituanistikos Instituto studentams arba net ir aukštesniųjų lituanistinių mokyklų mokiniams. Vertingas yra Stasio Barzduko straipsnis, liečiantis lietuvių kalbą, bet ir jis galėjo būti atspausdintas kuriame nors žurnale ar laikraštyje. Paminėtina ir Vytauto Alanto Žurnalistų Sąjungos istorinė apžvalga.

Tačiau kai "mūsų žurnalistinės garsenybės" rašo apie spaudos moralę, etiką, teisingų žinių perdavimą, o patys, rašydami spaudoje, tų dėsnių nesilaiko, tai nėra vertės tokius straipsnius spausdinti nei knygoje, nei žurnale. Lygiai ir sieksniniai straipsniai nieko nepamoko. Pavyzdžiui, Bronys Raila savo straipsniu, atspausdintu "Žurnalistikoje", rašo, lyg važiuotų iš Čikagos į New Yorką per New Orleans, sustodamas pasigėrėti pakelės vaizdais, o ne nuvažiuoti tiesiog iš Chicagos į New Yorką. Nesvarbu, kad vaizdai gražūs, bet kaip greitai pasiekiamas tikslas?

Zigmo Umbražiūno žodžiais tariant: "Užtat nenuostabu, kad mūsų spauda iki koktumo paskendusi visokių balių, kugelių ir kilbasų, vestuvių ir laidotuvių su šimtais prakalbų aprašymais".

Kun. J. Prunskis atliko didelį darbą, surinkdamas medžiagą ir paruošdamas leidinį. Nepaisant nesklandumų ir kai kurių straipsnių menkavertiškumo, leidinys yra kiekvienam naudingas, vertas paskaityti ir vertas įsigyti. Bet vis dėl to redaktorius turėjo pasiskaityti St. Barzduko straipsnį; tuo atveju šis sakinys nebūtų taip parašytas: "... ėmėsi išlyginti leidinio kalbą". Žodynas sako, kad lyginti galima tik paviršių. Lig šiol kalba buvo tik taisoma.

Lietuvių Žurnalistų Sąjungos Centro Valdybai už "Žurnalistikos" knygą priklauso padėka. O pabaigai Antano Gustaičio eilėraščio "Humoristinė žurnalisto tragedija", atspausdinto "Žurnalistikoje", ištrauka:

Kad aliarmai nuaidėtų,
Jeigu sukruta blusa,
Kad nuo atlapų žvaigždėtų
Šviestų tamsoje tamsa,
Paskui bėgdamas šauki,
Kad girdėtų priešaky.

Jūratė Jasaitytė

IŠ ATEITININKŲ LENTYNOS

Štai dar viena seniau išleista knyga, kurią Chicagos studentų draugovė pasirinko vertinti per kandidatų kursus. — Red.

IDEALAS IR LAIKAS, — dr. Juozas Girnius Ateitis, 1966.

Pagrindinai, knyga yra filosofinio pobūdžio. Ji taip pat galėtų būti beveik pavadinta vadovu, nes, bandydamas sukonkretinti savo idėjas, dr. Girnius pasinaudoja konkrečiu pavyzdžiu iš dabartinės ateitininkų organizacijos veiklos. Šitie pavyzdžiai liečia visokiausias organizacines problemas ir krizes, kurios yra labai gyvos mums šiandien ir su kuriomis susipažindami mes net galime rasti atsakymų į Chicagos draugovės problemas ar bent patarimų, kaip jas sumažinti.

Šis veikalas tinka studentui ateitininkui, kuris pažįsta savo organizaciją. Moksleiviui ši knyga per sunki idėjų ir kalbos atžvilgiais, nebent jis būtų jau gerokai subrendęs. Knygoje liečiamos grynai tokios temos, kurios būtų svarbios ateitininkams. Žinoma, nepriklausantis mūsų organizacijai ras ką pasisavinti iš šios knygos, bet ne tiek, kiek ateitininkas. Skaitytojas turėtų būti tikintis katalikas, nes visas veikalas remiasi katalikybės moraliniais ir intelektualiniais pagrindais. Pagaliau, kuo giliau ateitininkas bus susipažinęs su savo organizacija, kuo ilgiau jis bus jai priklausęs ir sekęs jos problemas, tuo daugiau jis pajus dr. Girniaus idėjas. Čia yra išdėstytos ir rimtai svarstomos mūsų rimčiausios problemos, ir tikras ateitininkas, ją skaitydamas, dažnai pagalvos, jog iš tikrųjų šitaip yra, o taip turėtų būti.

Kalba nėra labai sunki, nors nėra parašyta kaip romanas, bet tokie yra filosofinei medžiagai reikalavimai. Nežiūrint to, nėra reikalo labai dažnai sustoti ir pagalvoti apie žodžio reikšmę ar paieškoti jo žodyne. Sakiniai nėra tiek komplikuoti ir žodžiai nėra tiek negirdėti, kad tai būtų kliūtis. Tai yra net gera filosofinių ir ateitininkiškų terminų pamoka: galima susipažinti su žodžiais, kuriuos retai begirdime ir net nevisada suprantame.

Kaip įvade parašyta, dr. Girnius bando pažiūrėti į šiandieninę ateitininkų organizaciją ir jos ideologiją – kokia ji tikrai yra ir kokia turėtų būti. Dr. Girnius bando, kur reikia, išaiškinti Šalkauskio idėjas konkrečiau, kad jos neskrajotų abstrakčiai danguje, bet būtų mums realios. Antra, jis paima mūsų pasaulėžiūros silpniausias vietas ir, pasinaudodamas ideologija kaip ji yra išaugusi nuo Šalkauskio laikų, stipriai nustato aiškias ribas. Trečia, jis liečia klausimus, kurie niekada nebuvo suformuluoti anksčiau, bet kurie yra aktualūs mums dabar, ir pristato ateitininkui tinkama reakcija į juos.

Konkrečiau, jis liečia svarbiausias problemas ir kliūtis mūsų organizacijoj: parodo mums, kokios jos yra ir kokia turėtų būti situacija. Nėra studento mūsų organizacijoj, kuriam tikrai rūpėtų mūsų sunki padėtis ir kuris galėtų atsisakyti šitą knygą pasiskaityti. Šios knygos autorius tikrai pažįsta ateitininkus. Mes kartu su juo jaučiam jo džiaugsmą, išryškinant ateitininkų kilnią ideologiją, ir jo skausmą, suprantant tikrąją ateitininkų padėtį. Mes visi jau esam pergalvoję šituos klausimus, o dabar atėjo žmogus iš mūsų pačių tarpo, kuris atsisėdo, surašė ir panagrinėjo mūsų giliausias mintis. Atsisakyti šios knygos reikštų atsisakyti savo idėjų ir idealų.

Ši knyga nėra labai sunki perskaityti. Net galima pripažinti, kad man buvo įdomu ją perskaityti. Man atrodo, kad nėra kitos knygos, kuri galėtų stovėti jos vietoj; kad nėra nė kito žmogaus, kuris yra palietęs šitą specialią ir taip mums naudingą temą — bent taip giliai. Negalima ieškoti tokios knygos už ateitininko knygyno ribų, nes jokia knyga negali pajėgti būti mums tokia artima kaip ši, kuri buvo parašyta specialiai ateitininkų organizacijos nariams.

Šios knygos mintys ir jų įsisąmoninimas yra būtinos mums išlikti gyviems kaip organizacija, ir niekur kitur nėra ši tema taip gražiai išdėstyta.

Antanas Razma

Atsiųsta paminėti:

Maldos kalendorius 1976, išleido Lietuvių Katalikų Religinė Šalpa. Knygelėje apibrėžiami LKRŠ darbai, paduotos maldos šventajai valandai, maldos už Lietuvos laisvę ir persekiojamą Bažnyčią Lietuvoje ir nurodytos datos, kuriomis įvairios organizacijos meldžiasi šia intencija. Lietuvių Katalikų Religinė Šalpa, 64-09 56 Rd., Maspeth, NY 11378.

KULTŪRA IR KARTŲ SKILIMAS

Jonas Kuprys

Ar kartų atotrūkio priežastimi yra skirtingos kartų kultūros? Šį klausimą šiandien ne vienas pastato ir ne vienas atsako į jį teigiamai. Alvin Toffler net teigia, kad artimoje ateityje kultūrinis skirtumas tarp kartų būsiąs didesnis, negu tarp atskirų tautų.

Mes, ateitininkai, remdami savo ideologiją inteligentiškumo principu, tuo pačiu pripažįstame kultūrai labai svarbią vietą žmogaus gyvenime. Ar iš tikro kultūra yra tas veiksnys, kuris skiria jaunesniąją kartą nuo vyresniosios? Kas yra kultūra? Kultūra labai ankštai surišta su žmogaus kūryba. Kultūra apčiuopiamoje formoje reiškiasi per kūrybą ir jos išdavą — kūrinį. Kūryba yra veiksmas. Gi kiekvienas veiksmas turi turėti prieš tai potenciją arba sutelktą jėgą. Kultūrą ir vadinsime sutelktą kūrybinę jėgą paskirame žmoguje ar bendruomenėje.

Iš kur gaunama ta kultūrinė jėga, kurią galime savyje sutelkti. Sakysim, kad ta jėga yra įgimtas talentas. Bet įgimtų talentų turėjo ir urviniai žmonės, o tačiau jų kultūra buvo labai žemo lygio. Nes jie turėjo labai skurdų kultūrinį palikimą iš savo protėvių Čia išryškėja visa kūrybos paslaptis.

Kurti yra pajėgūs tie, kurie yra parėmę kultūrinę potenciją iš vyresniosios kartos. Mokyklos, knygos, muziejai yra tie įrankiai, kurių pagelba perduodama kultūra iš kartos į kartą. Šia prasme kultūra ne skaldo, o jungia kartas. Bet normaliai kultūra nestovi vietoje. Iš kartos į kartą ji auga.

Čia kyla kitas klausimas. Ar kultūros pažanga nėra priežastimi plyšio tarp kartų? Pažanga vyksta per kūrybą ir sukurtų vertybių pasisavinimą. Kuri amžiaus grupė yra pajėgiausia kurti ir kuri pasisavinti? Pati pažanga reikalauja vis didesnio kūrybinės jėgos sutelkimo, o tai reiškia, kad žmogus turi skirti vis didesnę savo gyvenimo dalį pasiruošti. Todėl šiandien retai pasitaiko, kad žmogus ką nors ypatingesnio sukuria prieš savo trisdešimtuosius metus; jo kūrybingumo viršūnė paprastai pasireiškia žymiai vėliau.

Taigi kultūros pažangos kūrybinėje dalyje jaunimas praktiškai nedalyvauja. Tačiau yra neginčijama tiesa, kad jauno žmogaus imlumas kultūrinėms vertybėms yra žymiai stipresnis. Betgi čia turiu vėl priminti, ką jau minėjau, kad kelias į kultūrinių vertybių pasisavinimą yra ilgas, o pasiekti naujai sukurtąsias jis yra dar ilgesnis. Jei vyresniesiems naujos kultūrinės vertybės ar naujos idėjos tėra tik priedas prie to, ką jie yra savyje jau seniai sutelkę, tai jaunimui tenka dar ilgai dirbti, kad jas galėtų suprasti ir tik tada pasisavinti.

Jei kultūros pažanga nėra kartas skiriantis veiksnys, tai tada gal juo yra kultūrų kitoniškumas? Žinome, kad atskirų tautų kultūros skiriasi. Šitas klausimas aktualus tautinei bendruomenei, apsigyvenusiai svetimame krašte, kaip ir mums, lietuviams, gyvenantiems dabar šiame krašte. Kadangi jaunoji karta perima lengviau gyvenamojo krašto kultūrą, o jų tėvai ar apskritai vyresnieji linkę prie atsineštinės, todėl kartų konfliktas ar vieni kitais nesidomėjimo pavojus visai galimas. Bet kultūros kitoniškumo efektas reiškiasi ne jos pasisavinime, o jos kūrime. Atskirų tautų kūryba yra kitokia, bet mes kultūrines vertybes priimame nekeldami klausimo, kuri tauta jas sukūrė. Pažinti turime ne vieną, ne dvi, o tiek, kiek pajėgiame, skirtingų kultūrų. Ne dvi kultūros skaldo mus, o apskritai nesidomėjimas kultūra.

Mažiau ar daugiau esame priverčiami domėtis amerikietiška kultūra. Mokyklos, spauda, politinis aktyvumas įjungia ir tuos, kurie apskritai kultūra mažai domisi. Sunkiau nesidominčius priartinti prie lietuviškos kultūros. Labai mažai arba net visai nepažįstančius šios kultūros natūraliai išjungia iš bendruomeninio gyvenimo, nes šis gyvenimas reiškiasi ne kokiu kitu, o tik kultūriniu keliu.

Išvados: 1. Kultūra yra sutelktinė kūrybinė jėga žmoguje ar tautoje. 2. Kūrybinė jėga paveldima iš vyresniosios kartos ir todėl kultūrai išsilaikyti reikalingas kartų bendradarbiavimas. 3. Jaunimas kūrybai ruošiasi, bet tikrąjį kūrybos darbą atlieka vyresnio amžiaus žmonės ir todėl kultūros pažanga nesutampa su jaunosios kartos atsitraukimu. 4. Svetimame krašte esančios lietuvių tautos kartas skiria ne skirtingų kultūrų buvimas, o nesidomėjimas pačia kultūra.

Teresė

LIEPAI

1.

Kūdikėli mano,
ar mokėsiu gimdyt tave —
Kad būčiau rami,
kaip giedras ežeras
mėlyną vasaros dieną.

Paslaptingas ir nuostabus,
kaip sapnų žuvys,
atplauksi tu
iš gelmių,
ir būsim,
būsim mes abu kartu
dienos šviesoj,
balti ir nustebę,
kad esam du,
kur pirmiau buvo
vienas.

2.

Kūdikėli mano,
ar mokėsiu augint tave —
kaip reik mylėt,
nors pasaulis blogas ir baisus.

3.

Kūdikėli mano,
ar mokėsiu laidot
tavo mažą ir trapų kūną
šalton žemelėn —

Kad būčiau tvirta
kaip eglė
baltą skausmo žiemą —
lai žaliuos mano džiaugsmas
tavo buvimo

Ar nusiūbuos vėjas
mano šakeles
ir liks tik viršūnėlė
gegutėlei kukuot —
kur tu
dingai paslaptingai
nuostabus.
Tai buvom du
o dabar aš viena.

Teresė Pautieniūtė baigė sociologiją ir literatūrą 1968 m., gyveno keturis metus Vokietijoje, o dabar su vyru Jonu Boguta kuria video filmus. Ji rašo poeziją jau nuo 1964. Jos kūryba yra pasirodžiusi periodikoje, "Tiltuose ir Tuneliuose" ir metraštyje "Septintoji Pradalgė". Šį mėnesį Ateities Literatūros Fondas išleidžia jos poezijos knygą "Lyg nebūtų rytojaus".

Pautieniūtė

ŽODŽIAI

Žodžiai krenta tylon,
kad geriau girdėtum.
Vasara krenta žiemon,
kad geriau suprastum.

MYLĖK

Imk ir mane mylėk,
nes tai yra
tavo ir mano kūnas,
kuris buvo padalintas
pasaulio pradžioje
ir dabar
kenčia atsiskyrimo kančią.

Imk mane ir mylėk —
jau atėjo jungtuvių valanda,
kada tavo
ir mano kūnas supras,
kad meilė yra viena
ir nedalinama
nei žemėje,
nei danguje.

Tu mane mylėjai
švelniai,
švelniai lyg kūdikį
rytais su saule bučiavai,
nuo šalnos ir vėjo,
nuo piktų rankų
saugojai.

Aš tave mylėjau
švelniai,
švelniai lyg kūdikį
prie krūtinės glaudžiau,
rytais vakarais glamonėjau,
su daina
sveikinu.

Sudėsiu dienos darbus
į sunkią skrynią,
užrakinsiu ir padėsiu
kambario kampe
ir lauksiu kitos dienos
tuščiom rankom.

MAS Centro Valdybos Tikslai

TĘSTI IR TOBULINTI VEIKLĄ

Šiais metais Moksleivių Ateitininkų Sąjungos centro valdybos didžioji dalis yra Detroite. Valdybon įeina sekantys asmenys: Gintė Damušytė, Jonas Dunčia, Regina Garliauskaitė, Lilė Gražulienė, dr. Kęstutis Keblys, Linas Mikulionis, Viktoras Nakas, Vitas Sirgėdas, kun. Jonas Staškus ir Laima Underienė. Tik pastarieji du yra torontiškiai. Šią centro valdybą paskyrė Ateitininkų Federacija jubiliejinėje stovykloje.

Sutikome perimti moksleivių sąjungos vadovavimą pilnus du mėnesius vėliau, negu yra įprasta. Taigi tuomet, kai ankstesnės centro valdybos jau baigdavo rengti savo planus ir po truputį pradėdavo juos įgyvendinti, mes tebeieškojome narių centro valdybai papildyti. Tačiau, turėjome ir vieną pliusą: penki naujos centro valdybos nariai jau buvo dirbę paskutinėje centro valdyboje. vadinasi, nauja valdyba nebuvo be patirties.

Reikia pripažinti, kad centro valdybai vadovauti atėjo grupė žmonių be grandiozinių planų. Nors ir norėtume nepaprastai paveikti visą sąjungą dinamiška programa, faktas, kad taip vėlai įstojome į vadovaujančius postus, neleidžia tokio noro įgyvendinti. Centro valdybos du pagrindiniai veiklos tikslai yra: (1) tęsti ankstesnių centro valdybų darbus ir (2) patobulinti tradicinę programą, ar tai būtų metinis planas, kuopų lankymas ar vasaros stovykla.

Siekiame šių dviejų tikslų šešiose veiklos srityse, kurios yra kritiškos sklandžiam, prasmingam MAS gyvavimui: metinis planas, aplinkraščiai, kuopų aplankymas, ideologiniai kursai, vasaros stovyklos ir jaunučių veikla. Kitos sritys, kaip nauja uniforma ir golbėjų reikalai, irgi svarbios, tik šiuo metu ne kritiškos esminei MAS veiklai. Tai nereiškia, kad mes į jas dėmesio nekreipiame. Kaip tik paskirų centro valdybos narių specifiniai uždaviniai yra rūpintis naujos uniformos įvedimu ir artimesnių ryšių su SAS ir ASS palaikymu globėjų reikalais.

Pakeitimai

Gal būt, ši centro valdyba skirsis nuo ankstesnių ne tiek savo naujomis, šviežiomis idėjomis ideologinės programos pagyvinimui, kiek ji atneš pakeitimų ir bandymų pačioje centro valdybos veiklos dinamikoje. Pavyzdžiui, vietoje vieno pirmininko, turime du — Liną Mikulionį ir Viktorą Naką. Pirmasis tvarko einamuosius, tai yra kasdieninius, MAS reikalus. Antrasis rūpinasi visa MAS spausdinta medžiaga. Įvedėme "puspirmininkystės" sistemą, nes pastebėjome, kad ankstesnėse centro valdybose visas darbas buvo užkraunamos ant vieno žmogaus pečių.

Antrasis organizacinis pakeitimas, kuris taip pat atspindi kryptį į MAS darbų decentralizavimą, yra centro valdybos padalinimas į tris dalis. K. Šeštoko centro valdyba susidarė iš dviejų dalių: branduolys buvo Toronte-Hamiltone, o Jaunučių komisija buvo Detroite. Dabartinė centro valdyba, įsteigdama Jaunučių Komisiją Toronte, padalino branduolį Detroite į dvi dalis: techninę ir ideologinę.

Kadangi grynai techninio darbo yra be galo daug, tai ideologinė programa dažnai nukenčia, nes nelieka laiko centro valdybos nariams ją tinkamai paruošti. Pakviesdami dr. Kęstutį Keblį ir Lilę Gražulienę stoti centro valdybon ideologinės programos nariais, užtikrinome, (1) kad bus ideologinė programa; (2) kad jos iniciatoriai koncentruos dėmesį vien ideologinei programai ir (3) kad ji bus vedama tokių žmonių, kurie turi gilesnes šaknis ateitininkų ideologijoje, negu eilinis centro valdybos narys. Iki šiol L. Gražulienė ir dr. Keblys paruošė dabartinį metinį planą (su J. Udrienės pagalba) ir netrukus pradės ruošti vasaros stovyklų programą.

Metinis planas

Verta minutei stabtelėti prie to metinio plano. Šių metų tema yra "Įsijunkime". Ji buvo parinkta iš dalies todėl, kad dabartinis išeivijos jaunimas pergyvena laikotarpį, kuriame aplamai jaunuomenė yra išsijungusi, neentuziastinga. Kai kuriems jaunuoliams tenka išsijungti, nes jie mano, kad idealų siekimo reikalavimai yra per griežti. Todėl ir parinkome tokį kasdienišką, paprastą šūkį. Tikime, kad gimnazistai, priimdami "įsijungimo" temą bei įveikdami konkrečius susirinkimų siūlymus, geriau supras ateitininkijos šūkį ir išdrįs siekti to aukštesnio etapo, tos "Visa atnaujinti Kristuje" filosofijos, kurios kilnumas juos baugina.

Pereitos centro valdybos pirmininkas Kęstutis Šeštokas, perduodamas mums centro valdybos knygas, įspėjo, kad jam truko daugiau kaip šešis mėnesius, kol jis gerai suprato visą centro valdybos sistemą. Žodžius, ateinančius iš žmogaus, kuris nepaprastu intensyvumu ir kruopštumu vedė MAS centro valdybą, mes laikom šventa tiesa. Didžiausia centro valdybos veiklos problema yra susipažinti, suprasti, o supratus tą sistemą, valdyti. Antra mūsų pagrindinė problema yra lėšos. Pradėjome kadenciją su didelėmis skolomis, ir iki šiol nebuvo tokios dienos, kad mūsų išlaidos neviršytų pajamų. Atvirai kalbant, ateityje mūsų veikla gali smarkiai nukentėti, jeigu mes pasiliksime niujorkiškoje finansinėje padėtyje.

Toliau supažindinsime su naujos centro valdybos nariais.

Gintė Damušytė

Gintė (19 m.) eina sekretorės pareigas. University of Detroit kalbų studentė. Šiuo metu JAV Lietuvių Jaunimo Sąjungos tarybos narė ir Detroito lituanistinės hokyklos mokytoja.

Jonas V. Dunčia

Jonas (20 m.) yra centro valdybos narys. Ketvirtus metus lanko University of Michigan ir siekia bakalauro iš chemijos. Kelis metus ėjo University of Michigan, Dearborn skyriaus, lietuvių studentų klubo pirmininko pareigas.

Regina Garliauskaitė

Regina (24 m.) yra centro valdybos ryšininkė su užsieniu. Iš profesijos mokytoja; specialybė — darbas su atsilikusiais. Bemokytojaudama taip pat siekia magistro laipsnio iš pedagogikos. Buvusi atstovė į antrąjį pasaulio lietuvių jaunimo kongresą. Buvusi Balfo valdybos narė.

Lilė Gražulienė

Lilė (36 m.) ruošia centro valdybos ideologinę programą. Turi bakalaureatą iš anglų kalbos ir magistro laipsnį iš bibliotekininkystės. Dvejus metus dėstė lietuvių kalbą University of Michigan ir taip pat buvo Detroito lituanistinės mokyklos mokytoja.

Dr. Kęstutis Keblys

Dr. Keblys (42 m.) ruošia centro valdybos ideologinę programą. Chemijos daktaras. Ilgametis ateitininkų vadas. 1955 m. buvo SAS pirmininkas ir vėliau Ateitininkų Federacijos valdybos narys. Be to, buvo Lietuvių Bendruomenės tarybos narys.

Joana Kuraitė

Joana (24 m.) rūpinasi naujos ateitininkų uniformos reikalais. Šiais metais baigs University of Windsor teisių mokyklą. Windsoro Lietuvių Bendruomenės apylinkės pirmininkė ir Kanados LB tarybos narė.

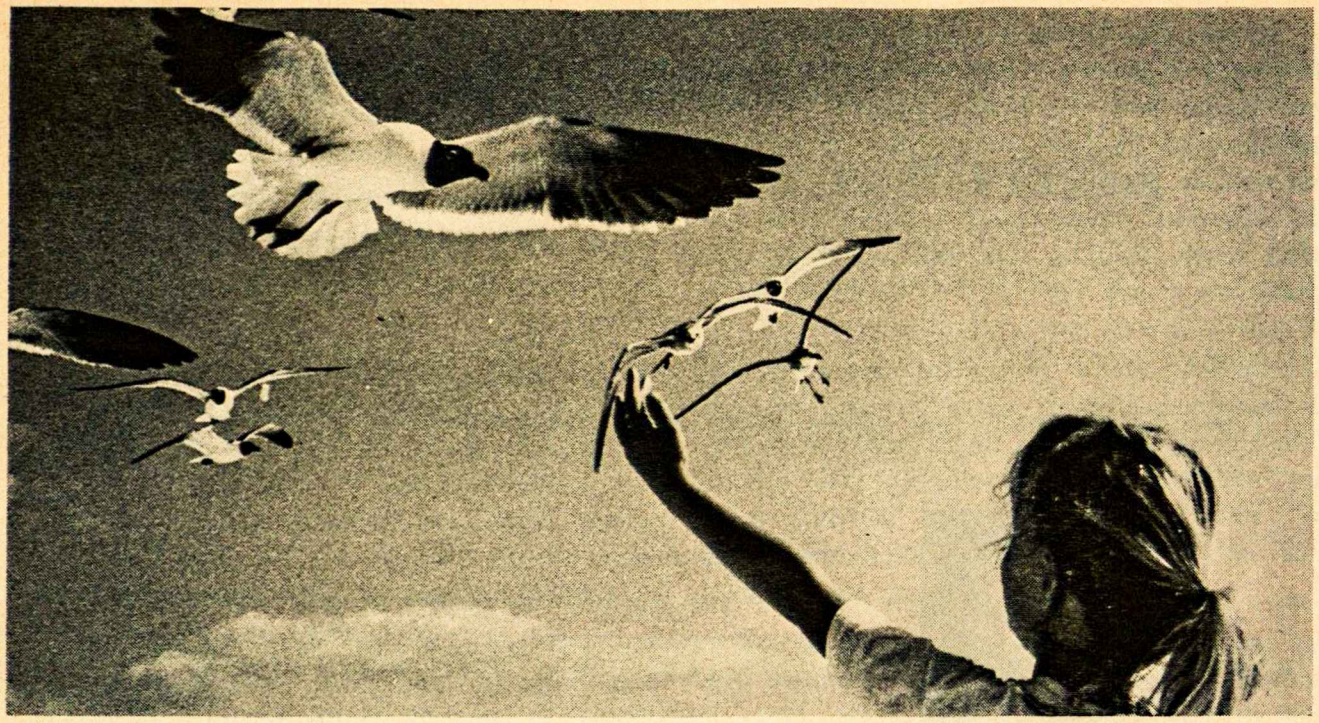

Linas Mikulionis

Linas (23 m.) yra centro valdybos kopirmininkas. Turi bakalaureatą iš inžinerijos ir tęsia mokslus inžinerijos "human factors" srityje. Šoka Detroito tautinių šokių grupėje Šilainėje, eina Balfo 76 skyriaus vicepirmininko pareigas.

Viktoras Nakas

Viktoras (21 m.) yra centro valdybos kopirmininkas. Ketvirtus metus studijuoja politinius mokslus ir istoriją University of Michigan. Išrinktas JAV atstovauti trečiajame pasaulio lietuvių jaunimo kongrese. Jaunimo kongreso informacinės tarnybos narys.

Vitas Sirgėdas

Vitas (21 m.) yra centro valdybos iždininkas. Šiais metais gaus bakalauro laipsnį University of Detroit iš inžinerijos. Detroito Lietuvių Bendruomenės apylinkės vicepirmininkas ir Detroito Kovo sporto klubo narys.

Kunigas Jonas Staškus

Kun. Jonas yra MAS dvasios vadas. Buvęs "Ateities" žurnalo redaktorius, ilgametis ateitininkų veiklos dalyvis. 1974 - 1975 veiklos metais buvo Studentų Ateitininkų Sąjungos dvasios vadas.

Kunigas Jonas Staškus

Laima Underienė

Laima (25 m.) gauna Jaunučių Komisijos pirmininkės pareigas. Ji yra biologijos mokytoja. Laima buvusi MAS-CV sekretorė, patarėja ir vasaros jaunimo stovyklų veteranė.

Centro valdybos adresas: 4225 Gunther Drive, Sterling Heights, MI 48077! telefonas: 313-979-8259.

Viktoras Nakas

atžalos

INDIVIDUALUMAS

Šiais laikais, gyvenant demokratiniam krašte, individualumas reiškia laisvę pasirinkti savo kelius. Apskritai sakant, mes išmokstam iš visų apie vieną dalyką ir galim tai priimti ar atmesti. Pavyzdžiui, žmogus išmoko iš savo tėvų, kaip gyventi ir apsieiti su sunkumais. Jis dabar gyvena vienas ir turi gerą darbą (tai yra jo pasirinkimas — jo individualumas). Vieną dieną jis užpyksta ir planuoja nužudyti savo viršininką.Jis vis dar turi pasirinkimą: arba palikti tą viršininką ramybėj, arba nužudyti jį. Jeigu jis pasirinks nužudyti, jis bus atsakingas už savo veiksmą, nes jis peržengė nustatytas ribas. Jis papuls į kalėjimą ir bus tiktai numeris.

Negalima sakyti, kad jaunimas, kuris vis nešioja bluejeans, nėra individai. Nors jie visi taip pat atrodo, jie visi galvoja, visi turi jausmus, visi turi užsiėmimus, ir šie bruožai pažymi individus. Nei vienas negalvoja lygiai taip kaip kiti. Net mažiausias išsireiškimas mus atskiria nuo kitų.

Palyginant mūsų gyvenimą su komunistiniu gyvenimu, galima labai aiškiai matyti, kad mes esame laimingi. Mūsų tėvai mus vis ragina būti individais, nežiūrint, ką kiti daro. Bet komunstiniam krašte visi vaikai yra raginami nebūti individais, bet būti kaip mašinos ir dirbti valdžiai, mokytis valdžiai ir gyventi valdžiai. Tai yra užgniaužimas žmogaus proto, neįmanomas gyvenimas.

Nemira Balsytė

Individualumas padeda mums kaip ateitininkams! Bet žmogus **negali** būti 100 proc. individualus, jeigu jis priklauso organizacijai ir dirba su grupe žmonių. Aš trumpai pakalbėsiu apie tuos atvejus kada individualumas padeda.

Prieš įstodamas į ateitininkų organizaciją, žmogus turi pagalvoti ir nuspręsti, kokiais keliais jis eis. Gimęs čia, Kanadoj, bet turėdamas lietuvius tėvus, jis gyvena tarp dviejų tautų. Tai jis turi pasirinkti ar priklausyti prie vienos ar kitos tautos. Individas žmogus pagalvos ir nuspręs, kad jis gali gyventi tarp dviejų kultūrų: anglų ir lietuvių. Vienpusiškas žmogus greitai pereis į anglų pusę, nes kur tik pasižiūri, vis susitinki ir bendrauji su jais.

Šiais laikais pasaulis yra pasimetęs —žmonės išeina į kraštutinumus. Bet tas žmogus, kuris yra apsiskaitęs ir išsimokslinęs, apskritai neturės sunkumo padaryti individualaus sprendimo.

Individualumas nereiškia asmeniškumo ir savęs iškėlimo. Pasiekti gerų rezultatų galima tiktai dirbant kartu harmoningai.

Loreta L. Ulbaitė
Toronto

(Tęsinys iš 18 psl.)

Susirūpinimas tuo saugumu, asmeniniu duonos kąsniu yra pagrindinis jo rūpestis. Už jį tasai žmogus labai jau dažnai palieka partijai originalų kūrybinį-visuomeninį ar meninį-galvojimą. Aušra Jurašienė Verbanijoj skaitytoje paskaitoje davė ne vieną tokio susitaikymo pavyzdį iš lietuvių rašytojų gyvenimo. Partija nenusiperka žmogaus simpatijomis. Ir pats partietis įspraustas panašiam rėme: jei inteligentui reikia bijotis partijos, tai partiečiui reikia bijotis slaptos policijos. Tokiu būdu sukuriama visuomeninė struktūra, kur refleksiniu būdu visuomenės nariai, išjungę originalų galvojimą, kaip motorą, kuris gali nutempti prasta linkme, —vykdo tam tikras funkcijas, nustatytas iš aukščiau. Toji struktūra remiasi tiesioginiais jėgos poliais ir netiesioginėm jėgą turinčiųjų padiktuotom sąlygom. Lietuvos kūrėjų ir in-

laiškai

STUDENTAI APIE ATEITĮ

Ateitis yra žymiai geresnė..., labai tinkamas, gyvenimiškas turinys. Manau, kad Ateitis eis tiek ilgai, kiek ši gera redakcija išliks.

Vytas Kliorys

Ateitis yra pasidariusi labiau intelektualus žurnalas, labai gerai atstovaująs mūsų organizaciją... Pageidaučiau daugiau ideologinių straipsnių pačių studentų.

Jonas Dunča

Šių metų Ateitis yra puikus žurnalas: geras turinys. Ypatingai mėgstu straipsnius apie realias temas. Dar pageidaučiau rašinėlių kontroversinėm temom: pvz., pasiūlymų, kaip apsisaugoti ir kaip padėti kitiems apsisaugoti nuo blogų aplinkos įtakų.

Gintė Damušytė

Mano įspūdis apie 1975 m. Ateitį yra gan geras — Ateitis įdomi, bet galėtų būti daugiau nuotraukų iš jaunimo veiklos.

Algis Duoba

Nuotraukų trūksta, nes jos neprisiunčiamos. Daugiau nuotraukų būtų, jei į kiekvienos kuopos, draugovės ir skyriaus valdybą įeitų fotografas, įpareigotas korespondentui pateikti parengimų nuotraukas. — Red.

Šių metų Ateitis plačiau apima veiklos pranešimus. Spausdina ne vien tik moksleiviams straipsnius ir informacijas, bet joje visi randa ką nors įdomaus. Būtų gerai matyti daugiau informacijos iš politinės veiklos —ypatingai tokios, kuri liečia dabartinės Lietuvos jaunimą.

Regina Garliauskaitė

"ATEITIES" KONKURSAS JAUNIMUI

Savo 65 m. sukakties proga "Ateities" žurnalas skelbia konkursą jaunimui. Konkursas apima šias sritis: 1. **prozą** (novelę, apsakymą ir pan.), 2. **poeziją**, 3. **straipsnį-rašinį**, 4. **interviu-pokalbį** (jo pravedimą), 5. **veiklos** (stovyklos, kursų, susirinkimo ir kt.) **aprašymą**, 6. **dokumentinę fotografiją** ir 7. **meniską fotografiją** (premija gali būti skiriama už vieną nuotrauką arba už foto "essay").

*

Redakcija vertins visus 1975 m. lapkričio 1 d. — 1976 m. rugsėjo 15 d. laikotarpyje "Ateities" žurnalui atsiųstus kūrinius. Kiekvienos srities geriausiai įvertinto darbo autoriui — atskirai **studentui** (ar nestudijuojančiam 19-30 m. amžiaus), atskirai **moksleiviui** (ar nesimokančiam iki 18 m. amžiaus) — bus paskirta 50 dolerių premija. Antrųjų vietų laimėtojai bus apdovanoti dviejų metų "Ateities" prenumerata, o trečiųjų vietų laimėtojai — vienerių metų prenumerata. Premijos bus įteiktos "Ateities" jubiliejaus šventėje 1976 m. spalio 16 d. Jaunimo centre, Chicagoje. Galintieji prašomi tapti konkurso mecenatais.

*

"Ateities" redakcijos adresas: ATEITIS, c/o Rev. Kęstutis Trimakas, 850 DesPlaines Avenue, Apt. 409, Forest Park, IL 60130, USA.

---

teligentijos dalis jau pradėjo gerokai apsiprasti su savo ribotom galimybėm, ribotom jėgom, ribotu mintijimu.

Ką tai reiškia? Ar mes galime sėdėti teisėjų vietoje? Trumpai atsakant — ne. Vieton pilno atsakymo, reikia betgi toliau klausti: Jeigu "pavergtojo mintijimo" sindromas stipriai paveikė dalį lietuviškosios inteligentijos, iš kur tada Kalanta, Kudirka, tūkstančiai Kauno gatvėse? Kodėl Zimanas tebekalba, kad per 25 metus Komunistų partija nepajėgė sužlugdyti Lietuvos inteligentijoje gyvos teorijos, kad tauta yra aukštesnė už klasę ir jos interesai svarbesni už revoliucijos tiksus? Atsakymas: ir Kalanta, ir Kudirka, ir Plumpa, ir Jaugelis, ir Tamonis ir daug kitų — visi jie lietuviškosios realybės dalis, kuri rodo lietuviškosios ir katalikiškosios dvasios stiprumą. Kitaip tariant, ne visus visuomenės sluoksnius ir ne totaliai apvaldė "pavergtasis mintijimas". Tačiau kai pažiūrime į kankinių, kalinių ir opozicininkų vardus, ten matome mokslus einantį jaunuolį, matome jūrininką, matome fabriko darbininką, radame nuproletarintą mokytoją, rankom duoną pelniusį, matome vieną ar kitą senosios kartos inteligentijos atstovą, bet jų tarpe retas vidurinysis inteligentas, šiandien įsikūręs specialistas ar administratorius. Aš manau, kad lietuviui inteligentui negalima dar pritaikyti rusų poeto Voznesenskio eilių, kurias jis skaitė Tugankos teatre, kaltindamas rusų inteligentiją, bet laikas atkreipti dėmesį ne tik į herojinę lietuvybės pusę, nes ir tautybę sudaro ne vien tautinė lytis, bet ir tam tikri vertybiniai nusistatymai, kurie tą lytį palaiko. Gi Voznesenskį verta ir pacituoti: eilėraštis vadinasi "Tiesa" (žr. šio "Ateitis" nr. 16 psl.).

Man Ateitis yra įdomi — reikėtų ją kas dvi savaites spausdinti.

Vytautas Keblys

IŠ BRAZILIJOS

Džiaugiamės nauja "Ateitimi". Padėk Dieve, ištverti. Man ypač patiko šeimyniškas ateitininkų pasikalbėjimas apie ateitininkiško veikimo prasmę A. Maceinos laiško proga ir studentų, buvusių Lietuvoje, pastabos.

Jūsų Dėdė Juozas
(kun. J. Šeškevičius)

"ATEITIS" UNIVERSITETE

University of Michigan—Dearborn lietuvių studentų skyriui, kurį prieš trejus metus įsteigiau ir iki šiol vadovavau, pavyko gauti iš universiteto vadovybės kambarį-skaityklą ir piniginę pašalpą. Tuo pasinaudodami, norime savo narius kiek galima plačiau supažindinti su lietuviška spauda išeivijoje. Mūsų patirtimi, daugumas studentų žino tik tuos kelis laikraščius, kuriuos jų tėvai skaito. Platesnis lietuviškos spaudos pažinimas, tikime, sukels norą į ją įsigilinti, ją pamilti ir tapti ne tik jos nuolatiniu skaitytoju, bet ir bendradarbiu.

Piniginę pašalpą nutarėme panaudoti, užsakant penkiolika lietuviškų laikraščių ir žurnalų, jų tarpe ir Jūsų leidžiamą "Ateitį".

Jonas Vytautas Dunčia

Gal šiuo pavyzdžiu galėtų pasekti ir kiti lietuvių studentų skyriai prie amerikiečių ir kitų kraštų universitetų? **—Red.**

---

veikla

MOKSLEIVIU KURSAI DAINAVOJE

Šiais metais, lapkričio 26-30, pirmą kartą Padėkos dienos kursai įvyko Dainavoje, o ne Putname, kaip būdavo anksčiau. Susirinko 35 mooksleiviai nuo 15-16 metų iš 9, 10 arba 11 skyriaus. Buvome suvažiavę iš visų kraštų: Čikagos, Cicero, Clevelando, Connecticut, Detroito, New Yorko, Toronto ir Philadelphijos.

Kun. Yla ir dr. Vygantas tariasi apie programos pristatymą.

Berniukų buvo tik 9, mergaičių 26. Kursų tikslas buvo bent pradėt pereiti kun. Ylos parašytą "At-kų vadovą". Galvojame, kad kursai bus tęsiami kitais metais.

Į kursus dauguma atvažiavo sningant trečiadienį po pietų. Baltai nuklota Dainava ir krentančios snaigės vis traukė iš baltųjų rūmų į lauką. Kadangi kursai oficialiai dar neprasidėjo, praleidom laiką tvarkydamiesi kambarius ir lakstydami po laukus. Vakare susrinkom pažiūrėt skaidrių iš vasaros stovyklų. Gaila, kad jų kaip reikiant negalėjom pamatyt — prožektorius sugedo. Bet nepasidavėm. Pasiėmę po skaidrę į rankas ir pakėlę aukštai prieš šviesą, šiaip ne taip kelias dėžutes iššiūrėjom. Bet kadangi rankos ir pakeltos galvos pavargo, po kiek laiko visi nuėjome į savo kambarius gulti. Dar ilgai buvo girdėti šnibždėjimas senų ir naujų draugų – nepajutom, kaip miegas mus apėmė.

Padėkos dienos rytą jau radome daugiau atvažiavusių kursantų. Pavalgėm mūsų šeimininkės p. Kiaulėnienės pagamintus pusryčius ir po to ėjom į oficialų kursų atidarymą. Linas Mikulionis, šių kursų vyriausias vadovas, mus supažindino su vadovybe. Mergaičių vadovės: Daina Kojelytė, Regina Garliauskaitė, Lina Vaitiekūnaitė (vakarinių programų vadovė) ir trumpesniam laikui Danutė Sušinskaitė. Berniukų vadovai: Rimas Kasputis (muzikantas), Vitas "Taifūnas" Sirgėda, Linas Mikulionis ir Viktoras Nakas. Taip pat su mumis buvo du kunigai: kun. Jonas Staškevičius ir šių kursų iniciatorius kun. Yla. Linui trumpai pakalbėjus, mes buvom suskirstyti į dvi grupes, kad kursantams ir paskaitininkams būtų lengviau. Dvi paskaitos vyko vienu metu. Rytą viena grupė buvo viršuj, kita apačioj, o po pietų ir po ilgesnės pertraukos pasikeitėm.

Išraiška ir Organizacija

Tą dieną išklausėm kun. Ylos ir Viktoro Nako paskaitų. Kun. Yla aiškino "At-kų vadovo" skyrelį, pavadintą "išraiška". Buvo kalbama apie žodinę, ženklinę ir garsinę išraišką. Kadangi kun. Yla labai įdomiai ir su pasiaukojimu šneka, visi atidžiai klausėsi ir vedė užrašus. Viktoro Nako skyrius buvo "organizacija". Jis mums stengėsi kuo aiškiau apibūdinti Šalpos Fondą, At-kų Tarybą, atskirų kraštų vienetus, Moksleivių, studentų ir Sendraugių Sąjungas. Paskaitos dažniausiai užtruko ilgiau kaip dvi

Rita Andrijonaitė ir Dalia Garūnaitė kalbasi pertraukų metu.

valandas, bet buvo suskaldytos į tris dalis, kiekviena po 45 minučių, kad galėtumėm dešimts minučių atsipūsti. Tarp abiejų paskaitų pavalgėm pietus ir nuo 12:00 iki 2:30 turėjom laisvalaikį. Tuo metu visi linksminosi sniege. Kiekvieną dieną, po antros paskaitos, visai prieš vakarienę, abu kunigai mums atnašaudavo Šv. Mišias. Tą dieną, kadangi buvo Padėkos diena, visi dėkojome Dievui už tėvus, draugus, vadovus, progą sueiti kartu pasimokyti, už Dainavą, o labiausiai, kad esame lietuviai ir ateitininkai.

Išvažiuodami iš namų visi buvome paprašę mamų, kad mums paliktų bent kalakuto koją su trupučiu kamšalo, kad ir mes galėtumėm, sugrįžę į namus, pavalgyti kalakuto dienos vakarienę. Bet pasirodo, kad tai nebuvo būtina, nes mūsų gera šeimininkė stengėsi kuo daugiau mums duoti tokį maistą, kokį mama būtų padarius namie. Valgėme ir mes kalakutą su kamšalu!

Po skanios vakarienės sekė diskusijos. Susiskirstę į penkias ar šešias grupes, visi nuėjom su vienu vadovu padiskutuoti Nijolės Sadūnaitės bylą. Diskusijos vyko pusę valandos, ir tada susirinkom visi vėl į salę pratybiniams darbams. Kursantai suvaidino įžodžio šventę. Po to sekė pastabos, klausimai, ir kun. Yla truputį dar paaiškino tai, kas vaidinime nebuvo parodyta ir paaiškinta. Tada, po sunkios darbo dienos, visi užsidėjom po kelias poras kojinių, kelis megztinius, šalikus ir pirštines ir išbėgom laukan statyti sniego senių. Sulipę ant kalno tarp mergaičių barako ir valgyklos, pradėjom ritenti kamuolius pakalnėn. Lipdėm ir voliojom sniegą. Kadangi buvo "kalakuto diena", tai pastatėm ir sniego kalakutą. Tada Linas ir Rimas užsimanė, kad būtinai reikia sniego pilį pastatyti. Ir prasidėjo statyba. Kadangi Linas ir Rimas tokie geri bosai, po valandos jau stovėjo mūsų pilis su langais, durimis ir net lubom. Sustojom prie pilies ratu, susikabinom, sugiedojom "Kaip grįžtančius namo paukščius" ir sušalę nubėgome į lovas.

Istorija ir Aktualijos

Penktadienį paskaitas skaitė Vytas Kliorys ir kun. Yla. Vytas labai įdomiai mums apibūdino veiklą. Iš jo paskaitos daug išmokome ne tik kaip ateitininkai veikė ir veikia, bet ir kaip galime pasinaudoti tomis žiniomis, kurias išgirstam per paskaitas ir suderinti jas su savo at-ko moksleivio gyvenimu. Kun. Ylos paskaita buvo apie ateitininkų istoriją. Jis ją paaiškino su įvairiais plakatais, ir taip buvo daug lengviau suprasti mūsų organizacijos praeitį ir susipažindinti su jos žmonėmis.

Pertraukos metu mėtėmės sniego gniūžtėmis ir, pasiėmę plastikinį maišą, slidinėjom Dainavos kalneliais.

Tą dieną taip pat buvo Šv. Mišios ir po vakarienės — diskusijos. Diskutavome šiuos klausimus: Ar ateitininkai organizuotai turėtų eiti į naują valdžią, jei sovietų valdžia subyrėtų ir Lietuva atgautų nepriklausomybę? Kokia mūsų misija — kultūrinė ar politinė? Jeigu grestų pavojus, kad ateitininkai suskiltų, nes vienas sparnas nepaprastai daug jėgų telkia politinei veiklai. Ką tu darytum? Kelių būrelių atsakymai į pirmuosius du klausimus buvo: Partiją sudarę ateitininkai prarastų prasmę. Politika gali būti priemonė atsiekti kultūrinę misiją. Ateitininkų veikla kultūrinė, o ne politinė. Į paskutinį klausimą keli atsakė šitaip: Turėtumėm rasti kompromisą. Daug priklausytų nuo sparno dydžio.

Per pratybinius darbus kelios grupelės išvaidino tai, ką buvo išmokę tą dieną per paskaitas. O po to sekė linksmavakaris, kuriame žaidėme, kol jau nebegalėjome pastovėti... Vos pajėgėm nušliaužti į lovas.

Saviaukla ir kūryba

Šeštadienį kalbėjo vienas paskaitininkas — Dr. Vygantas. Jo tema buvo **saviaukla**. Nepapras-

Pratybinis darbas: Delegacija pas Praną Dovydaitį, prašant suorganizuoti moksleivius. Atlieka Vida Kuprytė, Sigutė Baltrušaitytė, Rasa Narutytė, Ramona Pikūnaitė ir Vida Nakaitė.

Mokosi vėliavas nešti Rasa Narutytė, Andrius Palūnas ir Edis Šulaitis.

MAS kursų Dainavoje dalyviai su vadovais (sėdi): Vitas Sirgėdas, Vytas Kliorys, Regina Garliauskaitė, kun. J. Staškus, Lina Vaitiekūnaitė, kun. Yya, Da na Kojelytė, dr. Vygantas, Viktoras Nakas ir Linas Mikulionis.

tai įdomiai mums pakalbėjo — o dar įdomiau buvo, kad Dr. Vygantas ne į mus kalbėjo — bet su mumis. Turėjom nemažai progos savo mintis išreikšti.

Kadangi tą dieną jau pradėjo lietus lyti, pertraukos metu visi svečiavomės draugų kambariuose. Buvo laiko ir truputį nusnausti...

Tą vakarą diskusijų būreliuose padiskutavom, kaip mes galėtumėm prisidėti prie susirinkimų patobulinimo, kad jie būtų įdomesni, ir pasidalinom vieni su kitais žiniomis apie savo kuopas. Mėginome vienas kitam duoti patarimų ar pastabų, jei matėme, kad galime padėti. Įdomu buvo sužinoti, kaip mūsų organizacijos draugai veikia savo miestuose.

Pirma dalis vakarinės programos buvo mūsų pačių pasirodymas su sava kūryba. Skaitėme pasakas ir deklamavom eilėraščius, kuriuos parašėme anksčiau tą dieną, Linos Vaitiekūnaitės paskatinami. Dauguma kūrybos buvo apie kursus: sniego kalakutą, vadovus (labiausiai mūsų visų mylimą Liną Mikulionį), žinių pranešimas apie Dainavos Padėkos dienos kursus arba pačius stovyklautojus (labiausiai visų kamuojamą Tomą Majauską). Buvo rašinių ir eilėraščių kitomis temomis: "Inspiracija" ir Dainos Kamantaitės ir Lidjos Balčiūnaitės eilėraštis "Aš", kuris visus pralinksmino. Paskutinieji pasirodė vadovai su dainele apie šių kursų ypatingus individus.

Nors berniukų truputį trūko, vis vien šokom. (Kai jau berniukų neužteko — šokome mergaitės kartu!) Sukomės polkas ir tautinius šokius šokdami. O kai pavargom, susėdom ir, Rimo Kaspučio akordeono lydimi, padainavom gražių dainų. Paskutinį kartą sustoję salėj ratu, vakaro maldą sukalbėję, nuėjom į savo kambarius ruoštis gulti. Dar nesulipus į lovas, vadovės apėjo kambarius su likusiu maistu. Jau iš pat vakaro turėjom pradėti mėginti visą maistą suvalgyti, kad nieko neliktų sniego kalakutui, kai būsim sekmadienį išvažiavę.

Po sekmadienio pusryčių visi uniformuoti susirinkom kursų uždarymui. Linas ir kun. Yla abu džiaugėsi kursantų drausmingumu, rimtu paskaitų klausymu ir šiaip linksma nuotaika. Andrius Alšėnas ir Rasa Narutytė padėkojo vadovams kursantų vardu, o kunigas Jonas Staškevičius įteikė visiem po mažą dovanėlę prisiminimui. Po paskutinių kursų Šv. Mišių visi užpildėm anketas, kurių žinias vadovai panaudos kitiems kursams. O paskui jau visi pradėjom pakuotis ir kambarius valyti. Palikome baltuosius rūmus tuščius, bet ne ilgam, nes tuoj po Kalėdų susirinks vyresni mūsų kuopų draugai žiemos kursams. Linkime, kad jiems kursai sektųsi, kaip ir mums sekėsi. Jei pamatysite sniego kalakutą, perduokit jam mūsų linkėjimus!

Padėkos dienos kursų vadovybei nuoširdžiai dėkojame už visą įdėtą darbą. Tos dienos nebuvo veltui praleistos!

Taura Zarankaitė
Detroito kuopa

SAS SUVAŽIAVIMAS DETROITE

Lapkričio 1-2 dienomis įvyko SAS suvažiavimas Detroite. Pagrindinis posėdis įvyko šeštadienį, lapkričio 1, Detroito universiteto patalpose. Posėdyje dalyvavo apie trisdešimt atstovų iš Bostono, Chicagos, Clevelando, Detroito ir Toronto.

SAS CV pirmininkas Eugenijus Girdauskas atidarė suvažiavimą ir pakvietė Emiliją Pakštaitę suvažiavimui pirmininkauti.

Vyko kuopų pranešimai. Iš pranešimų buvo galima pastebėti, kad kuopų didžiausia problema yra narių nedalyvavimas susirinkimuose. Chicagos ir Toronto kuopos stipriausiai laikosi narių skaičiaus ir veiklos atžvilgiu.

Viktoras Nakas sveikino SAS valdybą MAS CV vardu. Pranešė, kad planuojama įtraukti į moksleivių ateitininkų žiemos kursus taip pat pirmų metų studentus.

Žibutės Paulėnaitės SAS užsienio reikalų pranešimą perdavė Viktoras Nakas. Buvo išsiųsta keturiasdešimt laiškų, gauta dešimt atsakymų. Ateitininkai silpnai laikosi užsienyje; moksleiviai tampa skautais. Studentų ateitininkų veikla ypač silpna Pietų Amerikoje. Žibutė Paulėnaitė siūlė siųsti jiems paskaitas, užrekorduotas juostelėse, Gaudeamus, ir asmeniškai susirašinėti, kad sustiprėtų ryšiai.

Eugenijus Girdauskas davė SAS centro valdybos pranešimą. Centro valdybos nuotaika nusmuko per metus, ir valdyba jautėsi nusivylusi. Kadencijos pradžioje buvo užsidegę ir daug kam užsiangažavo, bet neišpildė savo pažadų. "Jaučiamės, kad padarėme šiek tiek ir kad nepadarėme šiek tiek". Girdauskas prisipažino, kad valdyba nepajėgė vesti sąjungos, nesuvienijo draugovės. Jo nuomone, sąjunga beliko tik organizacija, o ne sąjūdis. Taip pat pastebėjo, kad "centro valdybos nuotaika atspindi visos sąjungos nuotaiką".

Techninius darbus centro valdyba atliko "nelabai gerai, bet ir ne taip blogai". Išleido kelis žiniaraščius, surengė pavasario kursus Rochesteryje. Nereikėjo suorganizuoti stovyklos, kadangi įvyko jubiliejinė stovykla.

Saulius Girnius paklausė, kokius ryšius, šalia žiniaraščių, centro valdyba palaikė su kuopom. Pabrėžė, kad centro valdybos atstovai nuvažiuodavo į kuopos šventes, pasveikindavo ir išvykdavo. Nesiėmė iniciatyvos surengti posėdžius, lyg nenorėdami palaikyti ryšių su draugovėm.

Girdauskas atsakė, kad čia buvo ir kuopų kaltė, kad iš anksto neplanavo suruošti informacinio susirinkimo.

Buvo daugiau pasitenkinimo centro valdyba. Klausimas kilo, ką valdyba siūlytų ateinantiems metams. Bet jau buvo dvylikta valanda, ir atstovai nuėjo į koplyčią išklausyti Mišių.

Po Mišių Detroito kuopa pavaišino atstovus gardžiais pietumis. Pasistiprinę grįžo į universiteto klasę tęsti suvažiavimo.

Eugenijus Girdauskas pranešė, kad centro valdyba atsistatydina. Vyko diskusijos apie sąjungos dabartinę padėtį ir jos problemas.

Emilija Pakštaitė pastebėjo, kad sąjunga virsta į kultūrinę organizaciją. Susirinkimai planuojami, kad sudomintų narius, o ne kad vestų į sąjūdžio tikslą.

Viktoras Nakas pasakė, kad mes esame per daug susirūpinę apie narių sutraukimą. Siūlė, kad užsidegę nariai rinktųsi neformaliai į mažus būrelius ir pasikeistų mintimis. Jo manymu, šitokie būreliai bus kelias atgal į sąjūdžio pagyvėjimą.

Tolimesnės diskusijos sukosi apie sąjūdžio atgaivinimą ir jo dvasią. Buvo sutikta, kad negalime naudoti organizacinių metodų sąjūdžiui atgaivinti; organizacija išplaukia iš sąjūdžio.

Suvažiavimas davė šiuos pasiūlymas studentų kuopom, kad pagyvėtų jų veikla ir sąjunga vėl virstų sąjūdžiu:

1. Suorganizuoti visuomenei viešą susirinkimą su paskaita ir diskusijom.

2. Rašyti į amerikiečių laikraščius, prašant užtarimo nuskriaustiesiems Lietuvoje, vesti akciją už Sadūnaitę.

3. Suruošti studijų savaitgalius, kur būtų diskutuojami socialiniai klausimai.

4. Turėti neformalius pokalbius mažuose būreliuose.

5. Prisidėti prie parapijos veiklos, talkinant liturgijoje, pvz., gitarų Mišios.

6. Domėtis moksleiviais ir juos globoti.

7. Suruošti bent vienas rekolekcijas per metus.

Taip pat buvo siūlymų, pritaikytų užsienio reikalams.:

1. Suorganizuoti pokalbį pietų Amerikoje jaunimo kongreso metu, kad iš viso pasaulio susirinkę studentai ateitininkai galėtų pasikeisti mintimis.

2. Sustiprinti ryšius su kitų kraštų studentais, siunčiant jiems paskaitų juosteles, knygas ir asmeniškai susirašinėjant.

Sekė diskusijos apie naujosios centro valdybos sudarymą. Iš atstovų tarpo nebuvo norinčių tas pareigas periimti.

Buvo nutarta, kad atskiros draugovės bus suvažiavimo įpareigotos atlikti įvairius centro valdybos darbus, o senoji centro valdyba turės surasti naują valdybą. Šitaip bus lengviau surasti valdybą, nes kuopos bus perėmusios didžiausią dalį naštos. Naujosios valdybos pareiga bus prižiūrėti draugoves, kad atliktų užduotus darbus.

Buvo nubalsuotas šitoks pareigų pasiskirstymas: Chicaga —

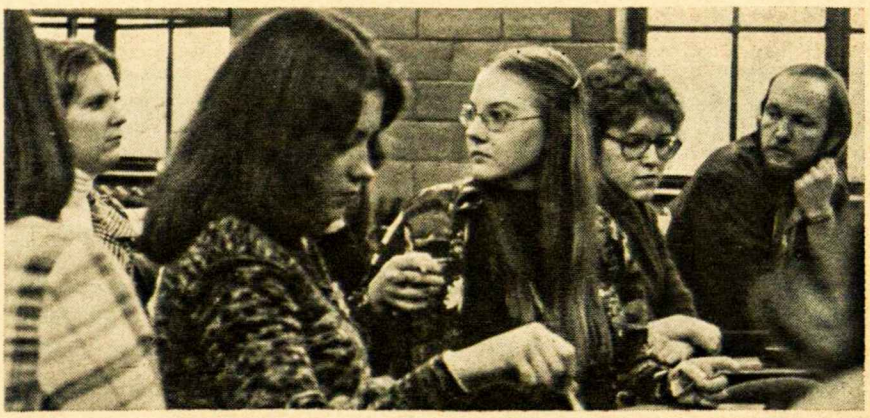

SAS suvažiavime Ina Stravinskytė, Vida Naujalytė, Emilija Pakštaitė, Daiva Petersonaitė ir Jonas Nakas klausosi pirmininko.

Studentai diskutuoja ateinančių metų sąjungos veiklą lapkričio 1 Detroitee.

užsienio reikalai; Clevelandas — SAS suvažiavimo ruošimas; Detroitas — aplinkraščio redagavimas; Los Angeles — Gaudeamus redagavimas; Rochester — pavasario kursų ruošimas; Torontas — stovyklos organizavimas.

Kadangi nebuvo atvykę atstovų iš Los Angeles, suvažiavimas negalėjo įpareigoti Los Angeles draugovę redaguoti Gaudeamus. Bet, suvažiavimui pritariant, jie bus kviečiami tai atlikti.

Eugenijus Girdauskas pasakė, kad centro valdybos iždė yra likę apie 1500 dolerių. Buvo nutarta, kad senoji centro valdyba tvarkys iždą, kol naujoji bus surasta.

Eugenijus Girdauskas, 1974-1975 m. SAS pirmininkas, praveda suvažiavimą.

Suvažiavimo posėdis baigėsi pusė šešių.

Aloyzas Pakalniškis
Chicaga

DETROITO MOKSLEIVIAI

Susirinkimas

Karaliaus Mindaugo kuopos susirinkimą lapkričio 2 d. atidarė Taura Zarankaitė malda. Buvo diskusijos apie įsijungimą į įvairias programas, kurias pravedė Rita Neverauskaitė. Kai baigėme diskusijas, mes pradėjome kalbėti apie uždavinius ir sumanymus, kuriuos pravedė Rita Neverauskaitė, Taura Zarankaitė ir mūsų globėja ponia Udrienė. Po to žaidėm šaradas, kurias pravedė Vidas Neverauskas. Kai visi nustojo juoktis, mes rimtai pradėjome kalbėtis apie vaidinimą, "Witness for the Prosecution", į kurį mes galvojome važiuoti. Baigėme susirinkimą malda.

Živilė Idzelytė

Išvyka į Teatrą

Sekmadienį, lapkričio 9 d. suorganizavome iškylą į Oakland Universiteto Meadowbrook Teatrą. Matėm Agatha Christie vaidinimą "Witness for the Prosecution". Susirinkę buvo Ramunė Duobaitė, Živilė Idzelytė, Virgis Kasputis, Rasa ir Rita Kutkutės, Eligijus Lelis, Vida Nakaitė, Rita ir Vidas Neverauskai, Algis Petrulis, Darius Skiotys, Kristina Veselkaitė ir Gintas ir Taura Zarankai. Taip pat važiavo ponai J. ir N. Udriai, P. Zaranka, ir ponia E. Idzelienė.

Gaila, kad nebuvo įmanoma sėdėti kartu, nes dauguma vietų buvo užimta tų, kurie turėjo metinius bilietus. Tai sėdėjom išsisklaidę per visą teatrą, mojuodami viens kitam. Vaidinimas nukėlė mus į 1950-ų metų Londoną. Per pertrauką bandėm įtikinti viens kitą, kas kaltas: Vyras padarė..., žmona padarė..., o tarnaitė tikrai... Po antrojo veiksmo, dar labiau buvom susimaišę, nes visokius naujus liudininkus teismas buvo iškėlęs ir nebebuvom tokie tikri, kuris asmuo senelę nužudė. Per trečiąjį veiksmą nustebom sužinoję, kad pats atsakovas iš tikro buvo kaltas, bet su žmona sugalvojo kaip save išteisinti. Iš mūsų tik vienas Gintas atspėjo, kas kaltas, bet neatspėjo kaip ir kodėl.

Po vaidinimo kelioms sekundėms buvom tylūs iš nustebimo, bet staiga pakilo garsus plojimas. Tai buvo puikus vaidinimas. Grįžom namo patenkinti, bet vis vien stebėjomės savimi, kodėl anksčiau neatspėjom! Juk visi faktai čia pat buvo...

Esame dėkingi Sendraugių valdybai, kuri per p. J. Mikaila padengė dalį išlaidų mūsų išvažiavimui.

Kristina Veselkaitė

KUN. LIPNIŪNO KUOPA

Chicaga

Kuopos veikla prasidėjo su labai dideliu entuziazmu. Turime 50 narių. Pirmajame susirinkime nariai buvo labai gyvi, pilni idėjų. Jis įvyko rugsėjo 28 dieną Jaunimo Centre. Pradėjome susirinkimą malda, kurią pravedė Dalia Gasiūnaitė. Valdyba prisistatė ir diskutavome einamuosius reikalus: kursai — žiemos ir Padėkos savaitgalio; mūsų balius; kaip užsidirbti kuopai pinigų. Nariai davė idėjų: mašinų plovimas, kepsnių išpardavimas, loterija.

Baigėme susirinkimą vaidinimėliu ir vaišėmis. Vaidinimėlį paruošė Lidija Dudėnaitė, Dalia Garūnaitė, Rita Ambrozaitytė, Rita Andrijonaitė ir Audrė Kižytė. Jos vaizdavo liežuvautojas, susirinkusias kavinėje. Kalbėjosi apie vasaros įvykius (stovyklas). Turėjome progos daug pasijuokti.

Rasa Narutytė

Mašinų plovimas

Jau prieš kelias savaites mes pradėjome ruoštis mašinų plovimui. Skelbėme per Margutį apie mūsų ateinantį įvykį, piešėme plakatus ir išstatėme juos krautuvių languose. Visi norėjome, kad gerai pasisektų moksleivių ateitininkų suruoštas mašinų plovimas!

Kolumbo dieną (spalio 13), Šv. Mergelės Marijos parapijos aikštėje susirinko ateitininkai su skudurais ir kibirais, pasiruošę darbui. Iš pradžių tik keli plovė mašinas, nes daug ateitininkų turėjo pamokas tą dieną. Bet tuoj po pamokų atskubėjo ir kiti ateitininkai padėti draugams.

Entuziastiškai plovėm vieną mašiną po kitos, kol visos blizgėjo. Po penkių valandų, sušlapę ir privargę, atsisėdom suskaičiuoti pajamas. Ne veltui buvo mūsų prakaitas ir darbas. Uždirbome beveik šimtą dolerių.

Dalia Garūnaitė

Loterija

Turėjome Jaunimo Centre loteriją, kuri gan gerai pavyko. Uždirbome pusę šimto. Bet ką darysime su pinigais? Siųsime išrinktuosius narius į kursus. Važiavimo priemonės labai brangios, ir mes norėtumėm nors pusę kainos užmokėti.

Negalime pamiršti savo globėjų. Mūsų nauji globėjai yra Linas Rimkus ir Ina Stravinskytė, o kuopos dvasios vadas yra kunigas Šarauskas.

Rasa Narutytė

Antras susirinkimas

Didelis būrys Lipniūno kuopos moksleivių susirinko sekmadienį, lapkričio 9 d., į Jaunimo Centrą. Susirinkimas prasidėjo su malda, po to valdyba pristatė mūsų globėjus Liną Rimkų ir Iną Stravinskytę. Tada valdyba mums pranešė apie Padėkos dienos kursus Dainavoje, žiemos kursus Dainavoje ir apie mūsų balių, kuris įvyks sausio 17 d. Iždininkė pranešė apie mūsų gerą iždo stovį.

Kai visi pranešimai buvo baigti, mes visi pasijuokėme, kai naujieji nariai buvo priimti mūsų kuopon. Jie pažaidė "Newlywed" žaidimą ir daug kitų.

Mūsų vadovybė mums parodė skaidres iš moksleivių ir Jubiliejinės stovyklos. Skaidres gavome iš kitų miestų iš Alberto Sušinsko, Andriaus Razgaičio, Tomo Palubinsko ir iš mūsų chicagiškio Sigito Vaznelio. Tuo laiku buvo ir vaišės. Taip ir mūsų antras susirinkimas laimingai ir džiaugsmingai praėjo.

Stefa Stirbytė

Šokiai

Sausio 17 d. ruošiame vakarą-šokius Jaunimo Centre. Bus trumpa programa, šilta vakarienė. Šokiams gros Neo-Lituanų orkestras. Pelnas bus skiriamas "Ateities" žurnalui; kviečiama visuomenė.

Rasa Narutytė

DETROITO STUDENTAI

Detroito studentų draugovėje yra 40 narių. Šįmet jau turėjome tris valdybos posėdžius ir vieną susirinkimą. Numatome turėti vieną susirinkimą į mėnesį. Norim, kad kiekvienas susirinkimas turėtų temą, paskaitininką ir meninę dalį. Jei laikas leis, planuojam suruošti talentų vakarą, meno parodą, rekolekcijas ir išvykas.

Mūsų pirmas darbas buvo padėti SAS centro valdybai suruošti suvažiavimą.

Saulius Jankauskas

HAMILTONO MOKSLEIVIŲ VALDYBA

1975 metų spalio 19-tą dieną Hamiltono Aleksandro Stulginskio kuopos moksleiviai išrinko naują valdybą: pirmininkė Dalia Pajarskaitė; vicepirmininkė Laima Lukavičiūtė; sekretorė Rima Lukavičiūtė; iždininkė Rūta Urbaitytė; narės Elaine Norkutė ir Aušra Pleinytė. Dvasios vadas kun. L. Januška; Dr. R. Repšys — kuopos globėjas. Tai antri metai iš eilės, kaip valdyba susidaro vien iš mergaičių.

TORONTO MOKSLEIVIAI

Mūsų pirmas susirinkimas įvyko rugsėjo 14 d. Jis praėjo gana gerai. Į susirinkimą atkeliavo daug senų ir daug naujų veidų.

Susirinkimas prasidėjo su malda. Giedrė Čepaitytė perskaitė ištrauką iš Švento Rašto.

Tada Nijolė Čižikaitė, mūsų buvusi pirmininkė, pristatė naują Toronto Stasio Šalkauskio moksleivių ateitininkų kuopos valdybą.

Valdyba išdalino anketą visiems užpildyti. Klausimai buvo tokie: 1. Ką jūs norite daryti šiais metais? 1. Kas jums patinka ar nepatinka? Šitos anketos labai padėjo mūsų valdybai gauti naujų idėjų šių metų veiklai. Mes ir paprašėm, kad visi parašytų nors trumpai apie draugystę. Atsakymai buvo įdomūs.

Tada buvo stovyklos pranešimai. Rūta Girdauskaitė papasakojo apie moksleivių stovyklą Dainavoje. Audrius Stundžia ir Kristina Norkutė pristatė Wasagos stovyklą. Rima Gustainytė papasakojo apie Neringą ir jubiliejinę stovyklą. Mūsų naujiems nariams buvo gan įdomu klausytis apie šias stovyklas ir jie žadėjo dalyvauti stovyklose ateinančią vasarą.

Po stovyklos pranešimų mes sukalbėjom maldą ir tada pasivaišinom.

Spalio 18 d. turėjome linksmavakarį. Apie penkiolika moksleivių atvyko pavalgyti, pašnekėti ir paklausyti plokštelių. Visiem patiko išeiti iš namų ir pabūti su draugais.

Spalio 19 d. turėjome metinį žygį "Ateičiai". Čia susirinko daug moksleivių ir jaunučių. Nužygiavę penkias mylias, visi skaniai pavalgėm vištienos, padūkom lapuose ir pagaliau išsiskirstėme.

Lapkričio 2 d. Toronte, Švento Jono kapinėse, buvo metinė kapų diena. Maža grupė moksleivių ir studentų dalyvavo organizuotai ir aplankė mirusiųjų ateitininkų kapus. Prie kiekvieno kapo mes pasimeldėm ir padėjom žvakutę.

Lapkričio 16 d. įvyko antras susirinkimas. Susirinkimo tema buvo: individualumas.

Tėvas Antanas Prakapas pradėjo susirinkimą malda. Rima Gustainytė davė kuopos pranešimą. Tada sekantys žmonės pasidalino savo nuomonėmis apie sekančias temas. Nemira Balsytė — Kas yra individualumas? Dana Jokubaitytė — individualumas ir draugystė;Loretta Ulbaitė — Kaip individualumas padeda ar kliudo ateitininkams; Antanas Rašymas — individualumas ir pareigingumas.

Tada buvo diskusijos. Po diskusijų visi piešė plakatą simbolizuojantį individualumą. Sukalbėję maldą, ėjom namo.

Kristina Norkutė

CLEVELANDO STUDENTAI

Clevelando Studentų Ateitininkų 1974-1975 m. draugovės valdyba buvo išrinkta spalio gale. Valdybą sudarė: Elenutė Razgaitytė — pirmininkė, Loreta Nykštėnaitė —sekretorė ir Kęstas Civinskas — iždininkas. Metų veiklai buvo pasirinkta tema "Kūryba ir kūrybingas gyvenimas".

Per metus įvyko 5 susirinkimai. Į du susirinkimus buvome pasikvietę menininkę E. Gedvilienę ir rašytoją Vacį Kavaliūną. Susirinkimo metu susipažinome su jų filosofija, kūryba ir įspūdžiais. Kituose susirinkimuose įvykdavo temų pristatymai su diskusijomis.

Prieš Kalėdas draugovė turėjo Kūčias, kurios tikrai padėjo nariams suartėti. Kartu su moksleiviais studentai kalėdojo. Draugovė buvo suruošusi draugovės narių kūrybos vakarą — deja, mažas narių skaičius dalyvavo. Pavasarį studentai ateitininkai davė įžodžius per specialias Mišias draugovės nariams. Po Mišių sekė nuotaikinga vakarienė. Clevelando nariai gyvai prisidėjo prie bendros Clevelando ateitininkijos veiklos. Studentės parašė ir kartu su moksleiviais išpildė montažą per Kristaus Karaliaus šventę. Studentai daug prisidėjo prie tradicinio literatūros vakaro pasisekimo. Per Šeimos šventę studentai atliko šeštadienio vakaro programą ir dar surengė montažą per šventės akademiją.

Didžiausia problema draugovėje per 1974-1975 metus buvo narių nedalyvavimas susirinkimuose.

Iždе yra likę apie 100 dol.

Elenutė Razgaitytė

TRUMPAI

— Devintasis Ateitininkų Kongresas šaukiamas 1977 m. Darbo dienos savaitgalį. Vieta dar nenustatyta, bet galimybės yra Torontas, Clevelandas ir Chicaga. Numatyta sudaryti komisiją organizacinei struktūrai peržiūrėti.

—Naujas kryžius stovės Dainavos kryžių kalne kitą vasarą. Antanas Markus, trečios kartos lietuvis, padovanojo Dainavai savo paties išdrožtą 14 pėdų lietuvišką kryžių.

—Vysk. K. Paltaroko šimtmečio gimimo minėjimas įvyko spalio 19 d. Jaunimo Centre, Chicagoje. Kun. Juozas Prunskis skaitė paskaitą apie vyskupo gyvenimą ir veiklą. Į minėjimą atsilankė vysk. V. Brizgys ir Europos lietuvių vysk. A. Deksnys.

— Montrealio ateitininkų šventė įvyko spalio 25 d. Vakarą pravedė Vida Zitkutė, o programą išpildė Nerija Linkevičiūtė ir Bernardas Prapuolenis. Kitą dieną iš Toronto atvykęs kun. dr. Pranas Gaida kalbėjo apie herojišką kovą dėl Lietuvos laisvės.

— Į Prof. Juozo Brazaičio akademijos (Chicagoje lapkričio 30 d.) rengimo komitetą įėjo "Ateities" redakcija ir Chicagos sendraugiai. Šv. Mišias atnašavo Vyskupas Brizgys; per akademiją įvyko tėv. Kezio, SJ, filmo apie Brazaitį premjera.

— Cicero ateitininkai gruodžio 13-14 turėjo adventinį susikaupimą - agapę. Šeštadienį vakare kun. dr. Viktoras Rimšelis, MIC, kalbėjo tema: "Kristus mūsų laike", o sekmadienį po Mišių buvo agapė-pusryčiai, per kurią kuopos nariai išpildė programą.

— Chicagos ateitininkai gruodžio 19 turėjo Kūčias, per kurias buvo atnašautos Šv. Mišios, giedamos giesmės, ir visų sąjungų nariai išpildė programą.

JAUNUČIAI

— Chicagos Pr. Dielininkaičio jaunesniųjų berniukų pirmasis susirinkimas įvyko spalio 12 d. Susirinkime buvo išrinkta nauja valdyba: Petras Stukas — pirmininkas, Arūnas Polikaitis — vicepirmininkas ir Edmundas Saliklis — korespondentas. Linas Sidrys apsiėmė globėjo pareigas.

—Detroito Karaliaus Mindaugo kuopos jaunių susirinkimas įvyko lapkričio 9 d. Naują valdybą sudaro: Adas Kriaučiūnas — pirmininkas, Rasa Veselkaitė — sekretorė, Alma Lelytė — iždininkė.

— Toronto jaunučius koordinuoja J. Čuplinskienė. Berniukų būrelių vadovai yra Audrius Stundžia ir Linas Kaknevičius (1-3 skyr.), Eugenijus Girdauskas ir Dainius Abromaitis (4-5 skyr.), ir Ramūnas Underys (7, 8 skyr.). Mergaičių vadovės yra Birutė Nekrošiūtė ir Nemira Balsytė (1-4 skyr.), Lina Vaitekūnaitė ir Loreta Ulbaitė (5, 6 skyr.) ir Ramutė Birgelytė ir Ramona Vaičiūnaitė (7, 8 skyr.).

MOKSLEIVIAI

— Clevelando Maironio kuopa turėjo susirinkimą spalio 12 d. Šio susirinkimo programoje buvo pokalbis apie lietuviškas parapijas. Pokalbį pravedė Dana Balčiūnaitė, Daina Čepulytė, Dana Nykštėnaitė, Linas Johansonas ir Viktoras Majorovas.

— Chicagos kun. A. Lipniūno kuopa turėjo susirinkimą lapkričio 9 d. Jaunimo Centre. Nariai, susiskirstę į būrelius, diskutavo savo metinę temą "Moksleivis dviejuose pasauliuose".

— **Detroito Karaliaus Mindaugo kuopa** lapkričio 9 d. išvyko į Oakland Universiteto Meadowbrook Teatrą pamatyti Agatha Christie vaidinimą "Witness for the Prosecution".

— **Clevelando Maironio kuopa** turėjo susirinkimą lapkričio 9 d. Andrius Alšėnas, Linas Johansonas, ir Andrius Kazlauskas kalbėjo tema "Kaip ilgai lietuviai dar išsilaikys". Į šį susirinkimą atsilankė MAS CV pirmininkas Linas Mikulionis.

STUDENTAI

— **Toronto studentai** susirinko lapkričio 9. Diskutavo prof. Maceinos laišką, atspausdintą "Ateityje". Susirinkime lapkričio 30 d. bandė giliau suprasti marksizmą.

SENDRAUGIAI

— **Adelaidės, Australijos, sendraugiai** rugsėjo 20 surengė tradicinį literatūros ir muzikos vakarą, pavadintą "Kūrybinis pavasaris", Lietuvių Katalikų Centro salėje. Nors dalyvių buvo nedaug, programa buvo atlikta ne scenoje, o vidury salės ant pakilumos, apsuptos žiūrovams apskritais staliukais su degančiomis žvakėmis.

— **Omahos sendraugių skyrius** turėjo susirinkimą spalio 26 d. Šiame susirinkime buvo išrinkta nauja valdyba: Juozas Jonyka —pirmininkas, Juozas Navakas — sekretorius, Jurgis Damas — iždininkas ir kun. Juozas Tautkus — kapelionas.

— **Clevelando Ateities Klubas** turėjo trečią šių metų susirinkimą lapkričio 7 d. Diskusijas pravedė Dalia Staniškienė tema "Nepabaikime per anksti".

— **Chicagos Sendraugiai** gruodžio 20 vietoje susirinkimo surengė paskaitą: "Kenčiančioji Bažnyčia Lietuvoje: Pogrindis ir Vatikanas". Kalbėjo kun. dr. Viktoras Rimšelis, Jaunimo Centro jaukioje kavinėje.

ATEITININKŲ SENDRAUGIŲ SĄJUNGOS CENTRO VALDYBOS ir KONTROLĖS KOMISIJOS RINKIMŲ TVARKA

1. Rinkimai bus pravesti korespondenciniu būdu. Balsavimo lapeliai su kandidatų sąrašu bus išsiuntinėti visiems sąjungos nariams pagal centro valdybos pateiktą narių sąrašą.

2. Centro valdyba renkam iš penkių narių ir dviejų kandidatų, kontrolės komisija — iš trijų narių ir dviejų kandidatų.

3. Kandidatai į centro valdybą ir kontrolės komisiją gali būti siūlomi sąrašais ar pavieniui. Sąrašą sudaro nemažiau septyni kandidatai į centro valdybą ir penki kandidatai į kontrolės komisiją. Sąrašas turi būti siūlomas iš vienos vietovės, kad išrinkta nauja valdyba galėtų patogiai rinktis posėdžiams.

4. Visą ar dalinį kandidatų sąrašą į centro valdybą ar kontrolės komisiją gali pasiūlyti mažiausiai trys sąjungos nariai, o pavienis narys gali pasiūlyti tik vieną kandidatą.

5. Pavieniai pasiūlytus kandidatus rinkimų komisija sugrupuos vietovėmis, ir jei iš kurios vietovės nebus pavieniai pasiūlyta bent septyni kandidatai į centro valdybą ar penki kandidatai į kont rolės komisiją, tai visi iš tos vietovės kandidatai nebus pateikti balsavimui.

6. Visi kandidatai, pasiūlyti sąrašais ar pavieniui iš venos bet kurios vietovės, bus rinkimų komisijos surašyti alfabeto tvarka ir pateikti balsavimui, kaip vienas sąrašas iš tos vietovės.

7. Kandidatai į centro valdybą ir kontrolės komisiją gali būti pasiūlyti ne vėliau, kaip iki 1976 metų vasario mėnesio pirmos dienos rinkimų komisijai: Mr. K. Čižiūnas, 7766 Trevino Lane, Falls Church, Va. 22043.

8. Kandidatų siūlytojai turi nurodyti ir pridėti:

a. kandidato vardą, pavardę ir adresą,

b. nuo kada kandidatas yra sąjungos narys ir kuriam skyriui priklauso,

c. į kurį centro organą siūlomas,

d. siūlomo kandidato raštišką sutikimą būti kandidatu ir

e. siūlytojų vardus, pavardes ir adresus.

9. Jei bus kelių vietovių kandidatų sąrašai į centro valdybą, tai centro valdyba bus laikoma išrinkta toj vietovėj, kurios penki kandidatai, daugiausia balsų gavę kartu paėmus, surinks dugiau balsų už bet kurios kitos vietovės penkis daugiausia balsų gavusius kandidatus. Tas pats nuostatas atitinkamai taikomas ir kontrolės komisijos išrinkimui.

10. Balsavimo lapai su kandidatų sąrašais bei balsavimo taisyklėmis bus išsiuntinėti sąjungos nariams iki 1976 metų balandžio pirmos. Kas iki to laiko nebus gavęs balsavimo lapo, galės iki 1976 m. balandžio 15 d. kreiptis į rinkimų komisiją, kad balsavimo lapas būtų pasiųstas.

Rinkimų komisija:

K. Čižiūnas, pirm.
V. Gureckienė,
J. Vitėnas

Washington, 1975.II.22

NUO ADMINISTRACIJOS STALO

Garbės prenumeratas už 1976 metus prisiuntė: A. Skrupskelienė (Chicago. Ill.), kun. I. Urbonas (Gary, Ind.).

Aukojo "Ateičiai" paremti: 200 dol. — ASS Centro Valdyba (Silver Spring, Md.); 100 dol. — Clevelando ASS skyrius; 50 dol. — dr. K. Rimkus (Chicago, Ill.); 25 dol. — Korp! Giedra (Chicago, Ill.); 20.00 dol. — dr. J. Grinius (V. Vokietija); po 3 dol. — R. Bukšaitytė; J. Vaičeliūnas (Toronto, Ont., Canada); J. Butkus (Bridgeport, Conn.), R. Kontrimas (Mission Viejo, Calif.), J. Mikaila (Southfield, Mich.), knu. P. Ragažinskas (Central, New Mexico); kun. J. Tautkus (Omaha, Nebraska), kun. J. Velutis (Chicago, Ill.); 2 dol. — J. Mulokas (Kensington, Australia).

Apmokėjo "Ateities" prenumeratos siuntinėjimą užsienio moksleivijai: 8 dol. — A. Mažiulis (So. Boston, Mass.); 7 dol. — dr. F. Palubinskas (Huntington Beach, Calif.).

Nauji prenumeratoriai: R. Ardytė (Bloomington, Ill.); D. Černiauskaitė, V. Jurgilaitė, S. Šležaitė, R. Žemaitaitis (Chicago, Ill.); V. Juška (Altona, Australia); Lithuanian Club-Univ. of Michigan (Dearborn, Mich.); V. Majorovas (Wickliffe, Ohio); E. Michael Meadows (Columbus, Ohio); D. Mičiūnas (Detroit, Mich.); K. Razgaitis (Philadelphia, Pa.); T. Vaitkus (Hinsdale, Ill.); V. Zvirzdytė (Olympia, Wash.).

Už garbės prenumeratas, aukas ir naujas prenumeratas nuoširdžiai dėkoja

"Ateities" Administracija

SENDRAUGIŲ CENTRO VALDYBOS RINKIMAI

Centro valdyba praneša, kad jos ir kontrolės komisijos kadencija baigiasi ateinančiais metais ir skelbia naujos centro valdybos bei kontrolės komisijos rinkimus pagal sąjungos įstatų 31 ir 37 straipsnius bei rinkimų nuostatus: 1) Rinkimai bus pravesti korespondenciniu būdu, ir todėl visi sąjungos skyriai prašomi iki 1976 metų vasario pirmos dienos prisiųsti centro valdybai naujus ar papildytus savo narių sąrašus, o pavieniai nariai prašomi pranešti savo naujus adresus centro valdybos sekretorei: Mrs. Roma Zilionis, 31 Dowlin .Circle, Apt. T12, Baltimore, Md. 21234. Iki nustatyto termino negavusi naujų ar papildytų narių sąrašų, centro valdyba perduos rinkimų komisijai tokius narių sąrašus, kokius turės, ir pagal juos rinkimų komisija išsiuntinės balsavimo lapelius. 2) Nauja centro valdyba ir kontrolės komisija numatoma taip išrinkti, kad pareigos galėtų būti perduotos sąjungos visuotiniame suvažiavime, kuris nutartas sušaukti Tarptautinio Eucharistinio Kongreso metu. 1976 m. rugpiūčio 1-8 d., Philadelphijoj. 3) Rinkimų komisijon pakviesti ir sutiko įeiti šie Washingtono skyriaus nariai: Kęstas Čičiūnas, Virginija Gureckienė ir Juozas Vitėnas. Visais rinkimų komisijos reikalais rašyti jos pirmininkui: Mr. Kęstas Čižiūnas, 776 Trevino La., Falla Church, Va. 22043. Rinkimų komisija paskelbs balsavimo tvarką pagal centro valdybos priimtus nuostatus.

Ateitininkų Sendraugių Sąjungos Centro Valdyba

ALp(LKA)1786
1976, Nr.1

80-725, 282